

Előfizetési díj:

Negyedévre ..... 1 frt
Félévre ..... 2 frt
Egész évre ..... 4 frt

Egyes szám 20 kr.

Megjelen havonként kétszer.

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Szerkesztőség
Ferencz-körút 18. sz.
földszint 2. a.
Kiadóhivatal
József-körút 43. szám.

Az Achilles Sport-Egylet,
Aradi Korcsolyázó-Egylet,
Budapesti polgári lövészegyes.,
Budapesti Torna-Club
Beregszászi Korcsolyázó-egylet,
Bpesti hegyvidéki Turista-Egyl.,
Budapesti Korcsolyázó-Egylet,
Budapesti Torna-Egylet,
Délvidéki Kerékpár-Egylet,
Debreczeni Korcsolyázó-Egylet
Debreczeni Torna-Egylet,
Fővárosi Vívó-Club,
Érsekújv. Vívó- s Torna-Egyes.,
Győri Csónakázó-Egyesület,
Gyöngyösi Korcsolyázó-Egylet.
Kassai Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Tornázó- és Vívó-Egyes.
Kolozsvári Athletikai Club,

Kolozsvári Korcsolyázó-Egylet,
Körmendi Athletikai Club,
Kunstmártoni Csón.-Kores.-Egyl.
Lévai Torna- és Vívó-Egylet
Lőcsei Korcsolyázó-Egylet.
Lőcsei vívó- és Torna-Egyesület,
Magy. Testgyakorlók Köre,
Márm.-szigeti ifj. torna-egylet,
Magyar Uszó-Egylet.
Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet,
Magyar-Óvári Torna- sVívó-Egyl.,
Marosvásárhelyi Kerékpár-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Kores.-Egylet,
N.-Bányai Torna- és Kores.-Egyl.,
Nagy-Enyedi Korcsolyázó-Egyl.,
Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,
Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet.

Nemzeti Hajós-Egylet.
Neptun Bpesti Evező-Egylet,
O-Becsei Kerékpár-Egyes.,
Ó-budai Torna-Egylet,
Pécsi Athletikai Club,
Pozsonyi Hajós-Egylet,
Pápai Korcsolya-Egylet,
Pozsonyi Torna-Egylet,
Privigyei Kores.-Egylet,
Rimaszombati Kores.- Egylet
Quarnero csónakázó.-egylet.
Sátorlajuhelyi Kores. Egyl.
Selmeczi Akad. Athléta-Club,
Soproni Korcsolyázó-Egylet,
Soproni ev. főgymn. testgy. köre.
Sportkedvelők Köre,
Szabadkai Sport-Egylet,

Szabadkai Torna-Egylet,
Szarvasi Korcsolyázó Kör,
Szatmár Németi torna és vívót-egyl.
Szegedi Csónakázó-Egylet,
Szegedi Korcsolyázó-Egylet,
Szegedi Torna-Egylet,
Székely-Udvarhelyi Kores.-Egylet,
Székesfehérvári Kores.-Egylet,
Szegedi Kerékpár-Egyesület,
Szászvárosi Athletika-Club,
Szolnoki Korcsolyázó-Egylet,
Temesvári Korcsolyázó-Egylet,
Torontáli kores.- és hajós-Egylet,
Torontáli atletikai club
Tordai Korcsolyázó-Egylet,
Ujvidéki Kerékpár-Egyesület,
Veszprémi Torna-Egyesület,
Zsombolyai Athletikai-Club,

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ő nagyméltósága 47,020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézeiteinek.

A múlt és a jövő.

Az év első napja csaknem mindenkit bizonyos magába szálló, számotvető gondolkodásra készítet. Mennyiben felelt meg lapunk is a múltban kötelességének, mennyiben érdemli meg a jövőt illetőleg a bizalmat, azt olvasóink illetékesek megítélni, de a mi kötelességünk mérlegelni a múlt év eseményeit s részben irányt szabni a jövő munkásságának.

A testgyakorlatok ügyében minden esetre a legjelentősebb az ifjusági testgyakorlatok kérdése, melynek a múlt év sok kecsegtető jó reménységet hozott, de a valóság csak a jövőé. Mindenesetre az iskolai tornázásban a miniszteriumi külön szakosztály felállítása korszakot alkotna, mert a sok tervezgetésnek, reformeszméknek megtestesülését eredményezné.

A kerületi tornaversenyen a vidéki tanulósnak sok panasza volt a fővárosi egyletekben gyakorló bajnok-társaiknak könnyű győzelmük miatt. E kérdésben a Magy. Athletikai Club memoranduma a kellő helyen, a közoktatásügyi miniszteriumban van, és elintézése bizonynyal tisztázni fogja ez ügyet is. Egyik-másik tanügyi lapban az ifjuságnak elsportosodása ellen felmerült jogosult hangok is le fognak esillapodni, ha a középiskolai tanulóknak egyleteskedését a miniszterium intézi el.

A testi erősödés ügyét türelmetlenül sürgető, ennek mindenképp felett való fontosságát hangoztató cikkek lapunkban is voltak olvashatók,

mely hang, mely modor sok tanügybarát előtt ellenszenvenessé tették a tornázást és az eltor-nászosodás korai vádját idézték elő. — De ugyan ki beszélhet a jó tulhajtásáról, mikor a legtöbb iskolának még kellő tornaterme sincs, játéktere alig néhánynak, a harmadik tornaóráról már ki sem beszél! Sőt már arról is vitakoznak, hogy a játék a tanulót hátráltatja tanulásában, hogy a tornaóra után szelleme képtelen a munkára. Tanárok, tanítók beszélnek és írnak komolyan a tornázás ellen általában. Mi voltunk az elsők, kik a természetesebb mozgásokat, a szabadban való játékot először sürgettük a német szobatornával szemben, de sohasem beszéltünk általában a tornázás ellen. — Megértük, hogy a megindított szekeret magunknak kell fékezni. Nem a tornázás, hanem a rossz tornatanítás ellen kell küzdeni. A múlt arra tanítson bennünket, hogy türelemmel és előrelátással építsünk.

Sok szó hangzik fel az ifjusági versenyek ellen is, melyek pedig oly sok jót eredményeztek. De itt is az a baj, hogy a megindult munkásság félbeszakadt és vezetés, felügyelet nélkül a jó ügy rossz irányba halad.

Az egyleti életben főleg az athleticizmus térhódítása és gyakorlásában való tökéletese-dése érdemel említést. Fővárosi és vidéki torna-egyleteink nem zárkoznak el többé az athleti-kai gyakorlatok és versenyektől és így eleve-nebb élet költözött körükbe. A kerékpározás rohamosan terjed, s vele az egyletek alakulása,

csak az a kár, hogy a versenyzők száma nem emelkedik ezzel egyenlően, de a turistáskodás szépen fejlődik.

A vidéki egyletek alakulásában az oroszlan rész tornatanárainkat illeti meg, ők a testgyakorlatok apostolai, csak kár, hogy munkásságukat ritkán jutalmazza kielégítő siker, mert az egyleti gyakorlatokat a tagok alig látogatják egyforma lelkesedéssel.

A vivás, csónakázás, de főleg a műkorcsolyázás rendkívüli fellendülése ismeretes, de versenyzés szempontjából a vivás az elsőség, miben tagadhatatlan érdemük van jeles olasz mestereinknek.

A sportélet fellendülése mellett a legörvendetesebb eredmény, hogy a kiállítási versenypályát a fővárosi egyletek fenn tudták tartani. De ez örvendetes tény csak sürgetőbben követeli, hogy a fővárosi tanügyi hatóságok valahára gondoskodjanak az ifjusági játékterekről. A vásároktól felszabadult terek voltak kiszemelve játékterekül, de itt sem lesz már semmi belőlük. Legalább a városon kívül egy nagyobb teret nyerhetnének a tanulók!

Dicsekedni való nagy haladást a múlt év nem hozott, de oly sok irányban javultak sportviszonyaink, hogy a jövőbe bizalommal tekinthetünk.

Tanügytörténelmi adalék.

A „Népiskolák Könyvé”-nek 4 ik része ezelőtt egy negyedszázaddal jelent meg Pesten Heckenastnál; áll pedig e könyvecske „Erkölc-, testgyakorlat- és illemtan”-ból. Irta Márki József tdr.

Az erkölcstani rész „a” pontja a testünk iránt való kötelességekről szól. Elmondja, hogy egészség nélkül nem teljesíthetünk kötelességeinket, e nélkül „a műveltség keveset ér s boldogság nem is képzelhető.” Azután reflektál arra, hogy az egészség fontartása s elvesztése után való helyreállítása már a Népisk. Könyve II. részében, az „Egészség és gyógytan”-ban előadott. Az utóbbiról azonban mégis megjegyzi általában (2 §), hogy a gyermeknek betegségét tudatni kell szüleivel, hogy ezek után az orvos tanácsához fordulhassanak. A 3. §-ban értekeinket s izmainkat találja leginkább szükségesnek a művelésre. A következő §§-ban azt is megmondja, miért. Az 5. §. pl. így szól: „Ha izmainkat műveljük, azaz: ha testi ügyességre s hajlékonyságra teszünk szert s testi erőnket növeljük stb.

A 6. §-ban a helyes testtartást emeli ki az illedelem szempontjából. Ezen rész következő §-a a „szakműveltségeket” sorolja fel, megnevezvén t. i. a kisipart, a földművelést, kertészetet, stb., a kötéljenjárást, kötéltan-czosságot, tapintás által való olvasást (a vakoknál) stb., mikből láthatjuk, hogy e felsorolás már magában véve is elég érdekes.

A mulatságról szóló pont alatt első helyre teszi a sétalást és tánczot, de felemlíti a teke- és lapdajátékot is s általában azt az okos tanácsot adja, hogy

a ki ülő életmódot folytat, az olyan szórakozást válasszon, mely mozgással van összekötve s megfordítva.

Itt a bevezetésben adja a testgyakorlat fogalmát, szól a tornaöltözék- és tornaeszközökről s ez utóbbiak között az ivet s a hozzátartozó nyilat és felemlíti. Csakugyan kedves játéka ez a gyermeknek ma is sokfelé. Megemlékezik a nyári és téli tornahelyekről. Ez utóbbiaknál felemlíti a „szellentyüket, hőmérsék-módosítás és légtisztítás végett.” A mi öregjeink ezeket elégnek tartották. A testgyakorlás ismert elveit 6 pontban sorolja fel és pedig egész helyesen. — A testgy. módok között a szereket „alkotvány”-oknak, a társas gyakorlatokat e helyen „baráti” gyakorlatoknak nevezi (később nem). Ide sorolja a közéletbeli foglalatosságokat is, minők a gazdálkodás és gazdasszonykodás, némely kézmivességek (mint mondja: a könyvkötés is), aztán a kereskedés (?) stb. Fogalmát adja tovább a „tartás”-nak, a „lendület”-nek s szól a kettős tagok mozgásáról. Meghatározza a szabadgyakorlatokat és szól ezeknek fontosságáról; megmondja, hogy mi az alaphelyzet. Felsorolja a fej- és kézgyakorlatokat. Érdekes ez utóbbiak között az „ölelés, midőn kezeinket félig felemeljük, úgy hogy tenyereink egymást ériék; aztán kezeinket, amennyire lehet, hátravisszük, majd az előbbi helyzetbe vissza és így tovább.” (Ez az elnevezés bizony a legkevésbé volt találó.) — Továbbá a törzsgyakorlatokat, ehhez tartozóknak tartván a bizonyos kézgyakorlatokat is. A lábgyakorlatokat, hol a terpesztés 2-ik részét „lábcsaptatás”-nak, a lábujj- és sarkemelés cserélgetését „billegés”-nek nevezi. Felsorolja a tornászállásokat mind, persze akkor még „mér-, leng-, viadorállás stb. kifejezéseket használván. Felsorolja a különféle menéseket s ezek között a „hadmenést” (mikor t. i. vezérlésre lépkedünk.) Ezután a futásról és ugrásról általában beszél, majd ezeknek a fajait sorolja elő; de ugyanazokat, melyeket a menésnél. („Utánhelyező-, bibicz- és ringó”-futást mi már nem ismerünk.) A szokdelési gyakorlatok közül mink a „hoppolást” nem végezzük. A fordulási gyakorlatokból háromfelét hoz fel. Megmagyarázza a fekvési gyakorlatokat és az utolsó §-ban a társas gyakorlatokat, melyeket a „köz”- (összetett) szabadgyakorlatokkal teljesen felcserél.

A II. cikk a rendgyakorlatoknak van szentelve. Először el van mondva, hogy mirevalók. Majd egymás után fel vannak sorolva, elég terjedelmesen magyarázgatva s illusztrálva a szárny- és homlokállás, útemmenés, ki- és besorakozás, sor- és csapatnyitás s zárás, ellen-, kör-, sor- és átvonulás, mellésorakozás elő- és hátravonulás, végre a kanyarulatok. Valamennyit gyakoroljuk ma is, csak hogy több helyen az elnevezés és a vezérlés módja már megváltozott.

III. cikk a „Gyakorlatok kézi eszközökkel”. Ajánlja a súlyzókat, de elég hibásan már a 7—12 éveseknek is. Felsorolja a „súlygyakorlatok” fajait. De biz azok nagyon szegényesek, nem változatosak s — mi több — legnagyobb részben nem is gyermekeknek valók. Hogy a 3. §-ban óvatosságra int, az a dolgon nem változtat. Néhány „pálczagyakorlat” is le van írva, pl. a „forga”, „vivás” stb., de biz ezek nem érnek semmitsem. Ebben a cikkben találjuk a némely abroncs- s rövidkötél-gyakorlatok felemlítését is, továbbá leírását az ugrórud, a faláb s a „veteszközök” használásának. Ez utóbbiak azonban e fokon meg nem állhatnak, kivéve természetesen a lapdázást. Terjedelmesen leírja aztán a nyilazást (illusztrálva) és bemutat két gyakorlatot a hosszú „himbakötéllel”.

A IV. cikkben a „Testgyakorlatok alkotványokon” vannak leírva (mindössze 4 képpel). Leír először bizo-

nyos lengő-, azután ugrógyakorlatokat. Majd a mászószereket és a hintázást (de nem a függőt) veszi. Azonban a felsorolt korlátgyakorlatok legnagyobb része nem népiskolába való. Nyelvezetét nem is akarom bírálgatni, hisz e könyvecske régen jelent meg. Végre néhány nyújtógyakorlatot ír le.

Az V. cikkben a „Baráti és ellenes gyakorlatok” vannak. (Most ezeket társas-, szabad- és ellenállási gyakorlatoknak nevezzük.) Persze ezek közül a „Gula” szintén nem népiskolába való. — Ide sorozva a birkozást is.

A VI. cikkben azokat a testgyakorlatokat veszi, melyek szorosán nem tartoznak a tornászat körébe. Felhossa a fürdést, külön az uszást és a korcsolyázást.

Az utolsó (VII.) cikkben tornajátékokat sorol fel. — A lapdázást egy borzasztó versben írja le. Van még a cikk végén 5 ismert játékunk.

Az „Illemtan”-ban helyes egészségi szabályokat sorol elő. Ennyi egészségtan a népiskolában teljesen elég. Mivel azonban minket a művecskének leginkább a középső része érdekel: a többiek, melyek pedig sokkal értékesebbek, e lapban mellőznünk kell.

Látjuk, hogy már negyedszázaddal ezelőtt volt nálunk egy kiváló képezdei tanár, ki ha nem is volt a tornából szakember: belátta a testi nevelés nagy fontosságát s lélekkel ösztönözte arra a jövő tanítást. Munkája ma is megérdemli az átolvasást.

Tornatanár.

A debreczeni keresk. akad. tornakörének versenyszabályai.

1. Általános határozatok

A választmány minden évben legalább egyszer dijversenyt rendez és ennek határnapját a tanári karnak bejelenti. Kitűzi egyszerűen a verseny sorrendjét és az egyénekenkénti versenyeket és gondoskodik arról, hogy a tagok legalább 3 héttel a verseny előtt azokról tudomást szerezhessenek. A tagok egymás között versenyeznek, tekintet nélkül arra, hogy melyik osztályba járnak.

A versenyekre jelentkezők az intézeti tornaruhában tartoznak megjelenni.

Azon tag, a ki valamely egyénekenkénti versenyben részt vesz, az összgyakorlatokban is okvetlenül résztvenni tartozik. A jurynek jogában áll a tömeges gyakorlatoknál kimutatott ügyességet és testtartást az egyénekenkénti versenyek elbírálásánál figyelembe venni.

Ha egy versenynél a versenyzők száma oly nagy, hogy a verseny 2 vagy több csoportban tartatik meg, a résztvevő tagok életkor és nagyság szerint csoportosítandók.

Minden tag minden egyénekenkénti versenyben részt vehet és a minél több versenyben elért jó eredmény alapul szolgál a díjak odaitélésénél.

A díjak jelenleg háromfélék: ezüstérem diszitéssel, ezüst és bronzérem. Egy és ugyanazon díj a három éven át csak egyszer szolgáltat ki; ha azonban egy versenyző magasabb díjra érdemesnek ítéltetik, az előbbi versenyekben nyert alacsonyabbat megtartja.

A versenyek az alatt előírt s a VKM. által kiadott szabályzat alapuló részletes szabályok szerint tartatnak meg.

Ha a választmány egy új szernek beszerzését határozza el, gondoskodik azonnal annak részletes versenyszabályairól is.

2. Részletes szabályok.

a) Magasugrás.

Az ugrás ugródeszkáról történik. Az ugródeszka távolsága az ugrómérőtől 110 c centiméter. A tornateremben levő ugródeszkát mással pótolni nem szabad. Az ugrás magassága 120 cm.-nél kezdődik, s 5—5 cm.-rel emelkedik. Minden versenyzőnek minden magasságra egy ugrása van. A nekifutás és felugrás tetszés szerint teljesíthető. Ha a versenyző bármely magasságban leüti a jelző pálczát, a következő magasságban még résztvehet az ugrásban, de a jelzőpálczának két egymásután következő magasságban való leverése az ugrást érvénytelenné teszi és az illető a további ugrástól eláll.

b) Távolugrás.

Az ugrás ugródeszkáról történik. A tornateremben levő ugródeszkát mással pótolni nem szabad. A nekifutás és elugrás tetszés szerint teljesíthető. Minden versenyző kétszer ugrik és a jobb ugrása számít. Elhibázott nekiszaladás esetén, ha a versenyző az ugródeszkát még nem érintette, a bizottság megengedheti az ugrás megismétlését, de csak egyszer. Hátraesés, vagy hátralépés az ugrás után, az ugrást érvénytelenné teszi, de egy ugrásnak beszámítatik; az így átugrott távolságot nem mérik meg. Az ugrás hossza az ugródeszka élétől a hátrább álló sarok nyomáig számít.

c) Távolmagasugrás.

Ezen versenyre ugyanazon szabályok érvényesek, melyek a távol- és magasugrásra külön érvényesek.

A magasság és távolság viszonyait a verseny előtt mindig a felügyelő tanár határozza meg.

d) Futás.

A futó verseny pályáját a körülményekhez képest a felügyelő tanár határozza meg.

A versenyzők egy vonalból, féllábbal a vonalra lépve, vezényszóra indulnak. Az indulást a felügyelő tanár, vagy annak helyettese jelzi. A célnál a versenybíró alkalmas módon határozza meg, ki érkezett meg elsőnek.

Ha több csoportban történik a futás, az egyes csapatoknál beérkezett első a versenybíró által meghatározandó távolságon újra futnak.

A ki versenytársát futásközben bármiként is akadályozza, az — habár elsőnek érkezett is be —, a díjazástól elesik.

e) Kitartó futás.

A futóverseny pályáját és a versenyzők indulását a körülményekhez képest a felügyelő tanár határozza meg. Az elbírálásnál a kitartás és a befutott ut viszonya képezi az eloirálás tárgyát.

f) Akadály futás.

E versenyfutásnál az akadályokat 70 cm. magas sövénygátak képezik. Azon versenyző, ki a gátat leüti, kilépettnek tekintetik. Az utána következők pedig, habár gát nélkül is tovább futnak, rendes versenyzőknek tekintetnek.

Egyebekben az eljárás ugyanaz, mint a d) alatti futásnál.

g) Súlydobás.

A súlydobás a versenyeknél mindig a tornateremben levő kisebb (9.4 kg.) vasgolyóval történik, és lehet a) távolra és b) magasra dobás.

A távoldobásnál a dobás ugródeszkáról, lépő állásból, félkézzel történik.

Nem érvényes a dobás, ha a dobó a dobás után a deszkáról előre lelép, vagy a földet kezével a deszka előtt megérinti, ugyszintén, ha a dobásnál másik kezét is használja.

A versenyzők egyszer a jobb s egyszer a balkézzel dobnak. A két dobás együttes eredménye képezi az összehasonlítás tárgyát.

A dobás távolságát a bíráló akként állapítja meg, hogy a leesett golyó nyomának a deszka felé eső szélén át a deszka élével párhuzamos vonalat húz és a deszka élétől a párhuzamos vonalig mérőlegesen húzott vonal hossza adja meg a dobás távolságát. A golyó elgurulása nem számít. Javítás nincs.

A magas dobás földről tetszésszerűen dobással történik.

h) Súlyemelés.

A verseny kétféle: a) súlyemelés egy kézzel és b) két kézzel.

Az egy kézzel való súlyemelésnél a versenyző a választott súlyt mind a jobb, mind a bal kézzel tartozik a vállra és onnan a fej fölé emelni, megint vissza a vállig és innen nyújtott karral leereszteni. Az ismétlések száma képezi az összehasonlítás tárgyát. A két kézzel való emelésnél először a vállig és egy másik mozdulattal függőlegesen a fej fölé emeli, onnan leereszti megint a kar nyújtásáig, s így folytatja, a míg bírja.

A súlylyal vagy a kezekkel a testnek egy részét sem szabad érinteni.

i) Függeszakadás.

A függeszakadás egy kötélén történik, terpesztett s nyújtott lábbal és nyugodt testtartással.

A függeszakadást a versenyzők ugrás nélkül elérhető magasságból vezényszóra kezdik.

A ki a tartó gerendát kezével legelőször érinti, az az első.

Az elsőnek beérkezettek részére új versenyt rendez a versenybíró.

Lefelé mászni is szabad.

j) Birkózás.

A birkózás csakis a felügyelő tanárnak előleges beleegyezése mellett képezheti a verseny tárgyát.

A felügyelő tanár gondoskodik arról, hogy a versenyenél csak egyenlő testalkatu és ügyességű tagok lépjenek ki a küzdőterre. A birkózás az u. n. magyar módszer szerint történik, de egyes birkózó párok a felügyelő tanár beleegyezésével és a feltételek előzetes meghatározásával másként is birkózhatnak.

k) Szereken való gyakorlatok.

Minden versenyzőnek két gyakorlatot szabad egy szerez bemutatni. Egy gyakorlatnak tekintetik az, míg lábát a földre le nem teszi.

A gyakorlatok csak a középiskolai utasításokban előírtakra szorítkoznak, de azoknak összetétele a versenyzőre bízatik. A versenyzők az egyik gyakorlatot végig, és azután ugyanazon sorrendben a másodikat végzik. Egy és ugyanazon gyakorlatot kétszer bemutatni nem szabad.

Potomesik Ignác
a Tornakör felügyelő tanára.

Az Eperjesi-Torna és Vivó-Egyesület 1897. évi működéséről.*)

Mélyen tisztelt Közgyűlés!

Ezuttal másodszer van szerencsém az egyesületünk működéséről szóló évi jelentést Önök elé terjeszteni; első alkalommal főképp egyesületünk szép remények között megindult alakulását felölelő három havi működéséről, ezuttal egy évi szorgalmas munka között elért eredményekről számolok be Önöknek a választmány megbízásából. Mindnyájunk nagy öröme fog szolgálni bizonyára, ha ebbeli jelentésemet azzal hezdhetem, hogy a szép kezdetet nem várt kifejlés követte, a nagyközönség magáévé tette ügyünket s együletünk oly rohamos fejlődésnek indult, melynek párját a vidéki sportegyletek történetében hiába keressük! De talán felesleges is erre hivatkozni Önök előtt, a kik minden lépésünkönél jelen voltak, mindig velünk cselekedtek és velünk éreztek, kik minden lépésünket oly nagy és osztatlan pártolásban részesítették. Legjellemzőbb együleti életünkre talán az, ha kimondom, amit ugyis mindnyájan tudunk, hogy ez eredményeket csakis Önök által volt lehetséges és csak úgy, a mint Önök tették, hogy minden tag kivette a maga részét a munkából; diadalra juttatták együletünk jelszavai közül a legmagasztosabbat, azt, mely úgy hangzik: „Egyetértés!” s melynek híján meddő marad minden munka, legyen az teljesítve bár a legszorgalmasabb s lelelküimeretesebb választmány által is.

Egyesületünk, mely 1896. novemberében 40 taggal alakult meg, két hónapi fennállása után 80, ma rövid egy éves fennállása után pedig

4 alapító
110 rendes és-
7 pártoló-, összesen

121 tagot számlál és még a legutóbbi időben sem mult el választmányi ülés, melyen 5—9 tagot nem vettünk volna fel az egylet kötelékébe. S ha tekintetbe vesszük, hogy e 130 tag közül 35 rendszeren működő tornász, 37 a kerékpár sportot, 30 a vivó-sportot űzi rendszeresen, a mi tehát körülbelül 102 rendszeren működő tagot tesz, úgy bátran mondhatjuk, hogy együletünk az ország elsőrangú sportegyletei sorába emelkedett.

Működésünket az áprilisban tartandó disztornára való előkészületekkel kezdtük meg, mely disztorna április 11-én a Magyarországi Torna-Egyletek Szövetségének — melynek kötelébe időközben beléptünk volt — valamint a Nemzeti Torna-Egylet és a Budapesti (budai) Torna-Egylet buzgó támogatása mellett meg is tartatott és fényesen sikerült, mi főleg ezen testvéregyesületek érdeme is.

Ez első ünnepélyünk, hogy úgy mondjam alapítási ünnepünk volt s noha az említett egyletek támogatását választmányunk az egyes elnökségekhez intézett átiratokban köszönte volt meg, nem hagyhatom említés nélkül e helyen különösen a szövetségi elnökségének jóakaró és helyes intenczióját, mely — felfogván ezen ünnepély jelentőségét és kiindulva azon szempontból, hogy különös gondját kell, hogy képezze a fiatal egyletek erkölcsi támogatása — mindent elkövetett arra nézve, hogy legalább a fővárosi tornaszegyleteket megnyerje az eperjesi kirándulásnak. S ime a jó mag jó talajra is esett!!

*) Drezdner Ármán titkár jelentése után

A tornászás kettőzötetett szorgalommal folyt nálunk e naptól fogva, megközelíteni legalább, ha nem is elérni a budapestieket, — e cél lebegett minden egyes tornászunk szeme előtt! A torna-órák szorgalmas látogatása tanubizonyossága e törekvésnek, az — arról szóló statisztikát más helyen közöljük — s ma büszkén mondhatjuk, hogy van egy lelkes kis csapatunk, mely valóban szeretettel üzi a tornát, de a melylyel szégyen nélkül már ki is állhatunk más hasonegyletek mellé.

Kevesebb eredménnyel folyt azonban tavaly a vivás s noha az év elején 30—35 tag is jelentkezett, ezek száma rövid időn belül annyira megcsappant, hogy a választmány helyesebbnek tartotta a tanfolyamot beszüntetni. Hogy azonban nem a tagok buzgóságán mult itt is, bizonyítja a november havában megindult második tanfolyam, melynek vezetésével a választmány — a titkár indítványára — Horváth Lajos, előnyösen ismert fővárosi vivómestert bizta meg, a ki a benne helyezett várakozásnak eddig fényesen meg is felelt. A tagok közül 30-an üzik most rendszeresen az olasz-vivást és már eddig is szép eredményeket értek el; azzal pedig, hogy az olasz-vivás híveivé szegődtünk s e szép férfias sportnak városunkban és a felvidéken is uttörőivé lettünk, ismét csak elismerését fogjuk kétségkívül kiérdemelni a mérvadó körökhöz.

Egyesületünk kerékpározó tagjainak száma tavasszal folyton növekedőben lévén a választmány, — a titkár indítványára — az egylet kebelében kerékpár-alosztályt is létesített, azon célból, hogy az egészségi és gyakorlati szempontból egyaránt ajánlatos kerékpársportot a tagok között terjeszse és viszont azoknak újabb anyagi megterhelhetés nélkül mindazon előnyöket biztosítsa, melyeket a kizárólag e célra alakult kerékpár-egyletek nyújtanak.

Az alosztályt, mely május havában meg is alakult, ma 37, köztük 2 nőtagot számlál, működése fényesen bevált s ma egyik erős oszlopa virágzó egyletünknek. A nyár folyamán számos kirándulást, sőt egy országos versenyt is rendezett, és különösen kellemes érintkezést teremtett és tartott fenn a szomszéd Kassa város kerékpár-egyesületével, mely testvéregylet számtalanszor adta tanujelét hozzánk való sympathiájának; hogy ez a jövőben is úgy lesz, azt bizton reméljük. Az utóbbi időben egy felsőmagyarországi kerékpáros turakönyv szerkesztésével és tervbe vett kiadásával vonta magára az egész ország kerékpáros sportköreinek a figyelmét és teremtett érintkezési pontot az egész felvidék kerékpárosai között, a mely még nagy, felette fontos közügyek elintézésére fog alkalmat szolgáltatni és remélhetőleg még szép gyümölcsöt teremni. A mű munka alatt van, az anyag összegyűjtésével számos felvidéki sportbarát, társegyletek, fűrdőigazgatóságok, sőt a katonai körökhöz tartozó néhány lelkes sportbarát is kivette a részét és egy oly mű létesítését tette lehetővé így, melynek sportirodalmunkban nem lesz párja. Kétségtelen, hogy e mű közreboocsájtásával az egész ország turista kerékpárosai elismerését fogjuk magunknak kiérdemelni. Megemlítendő továbbá, hogy az alosztály három túradíjat is írt ki az év folyamán kerékpáron megtett legnagyobb távolságokért, melyek közül az elsőt (ezüst érmet) Gregor Endre, a másodikat (nagy bronz-érmet) Connert János és a harmadikat (kis bronz-érmet) Sonnenfeld Kornél tagtársaink nyerték el. Egy éves fennállásunkat december 5-én tartott háziversenyünkkel és ezzel kapcsolatban Horváth egyleti vivómester által, Bay Alajos és Volpini Itallo urak szíves közreműködésével rendezett kisebbszerű vivó-akademiával,

utána sikerült és a tagok által szép számmal látogatott estélylyel ünnepeltük meg. Bemutattuk a közönségnek azt, hogy mit tudunk, csak azért, hogy a közönséget teljesen megnyerjük ügyünknek és viszont magunk lelkesedést nyerjünk annak támogatásából és tetszéséből a további haladásra, a további munkára.

A szeptember 26-án rendezett kerékpár-verseny, de különösen a legutóbbi házi tornaünnepélyünk eléggé bebizonyította, hogy a nagyközönség, mely odaadó érdekeltséggel viseltetik az ügyünk iránt és ebben látjuk az egészséges fejlődésnek legbiztosabb kriteriumát.

Összegezvén ez idei működésünket; tartott összesen 71 torna- és 55 vivó-óra (megjegyezvén, hogy a torna mindig két órán át 6—8-ig, a vivás pedig — a jelenlevők nagyobb számára való tekintettel — három órán át, vagyis 5—8-ig folyt), a torna-órákat látogatták összesen 1082-en, a vivó-órákat 722-en, ami a tornánál 154, a vivásnál 13 látogató átlagot tesz. A látogatásnál az utóbbi november és december hónapokban örvendetes emelkedés konstatalható, amennyiben e hónapokban a tornát átlag 19-an, a vivást 20-an látogatták.

Tartottunk ezenfelül egy disztornát, egy országos kerékpárversenyt és egy házi tornaversenyt, egy kisebbszerű vivóakademiával összekötve. Díjazásokra fordítottunk összesen 3 tiszteletdíjat, 2 babérkoszorút, 3 nagy ezüst-, 7 kis ezüst-, 11 bronz-érmet, összesen 26 díjat. 153 frt 73 krnyi értékben. Megtartott 3 sportünnepélyünk a versenydíjazásokkal együtt 264 frt 80 krba kerültek, mely összeghez az egyesületi pénztár 135 frt 54 krral járult hozzá, versenytétekből 39 frt, egyéb czímen és egyes tagok adományából befolyt 90 frt 26 kr. Összesen 264 frt 80 kr.

Didon abbé a testi nevelésről.*)

Az idei hávre-i olympusi kongressusnak fénypontja volt Didon abbénak a testi nevelés fontosságáról szóló előadása. De l'action morale des exercices physiques, vagyis „a testgyakorlat erkölcsi és jellembeli hatásairól“ volt a címe a híres dominikánus és jelenkori egyik legkiválóbb francia szónok előadásának, mely a jelenlevőkre mély mondhatnám megrendítő hatást tett. Bizonynyal megérdemli e beszéd, hogy a mi közönségünk is, főleg pedig az értelmes, de mindeddig még elfogult szülők, egész terjedelmében megismerjék. E helyen melőzve azon érdekes politikai kitéréseket, melyeket a híres szónok beszédébe vegyített, lehető hü fordításban közlöm az emlékezetes megnyilatkozást.

Didon abbé mindenekelőtt Coubertin br. működésének adózik kellő elismeréssel s nyomban rátér tárgyára.

Beszélni fogunk azon nevelésről, mely a szabadban való gyakorlatokban és az atletikai sportban rejlt erkölcsi erőben nyilvánul. E tárgy mindenkit érdekel: az anyákat fiaik révén, a nyilvános hatóságokat, a közoktatás munkásait; érdekli végre mindazokat, a kik szívükön viselik hazájuk jövőjét. Azt tartom hogy némi szolgálatot teszek az ügynek, ha még a legcsökönyösebbeknek is sikerül meggyőzően bebizonyítani, hogy az a nevelő hatalom és erkölcsi erő, mely a szabadban való gyakorlatokban rejlik, valóságos hatalom, melynek senki és semmi sem képes ellent állani. Nézzük tehát, melyek az ezen gyakor-

*) A M. Paedagogia decemberi számától.

latok állandó és szakadatlan művelésével járó eredmények? Az eredmények elseje testi mozgékonyság, de — mondhatnák önök — ez nem erkölcsi erő. — Hogyan? hölgyeim és uraim! a testi mozgékonyság nem erkölcsi erő? De hát nem feltétele- valamennyi erkölcsi erőnknek?

Ha bátyadt és testileg tehetetlen gyermeket látunk, bizonyos esetünk benne, hogy erkölcsileg is olyan. Viszont a zajongásig éber és eleven gyermekekről eleve meg lehetünk győződve, hogy minden erénynek csirája meg van benne.

Nos hát, a testi erőnknek a szabadban való gyakorlatok révén elért mozgósítása első eredménye az atletikai sportnak.

Második eredmény: készség a harcra és küzdelemre. Valamint a legtöbb gyermeknél veleszületett restséggel találkozunk, melyet minden áron le kell győzni, nehogy e restség megtámadja a többi tehetségeket, azonképen rajta érhetjük mindegyiket valamely eredendő gyávaságon. A gyermek azon kezdi, hogy fél: az emberiség eleinte félnék: de az életbe szükséges, hogy bátorságának tanubizonyosságát adja s ezért kell hogy a gyermekben a harcra és a küzdelemre termettségét fejlesszük.

Ne ijedjenek meg ettől a szellemtől! Azt mondhatnák, hölgyeim, hogy hisz akkor nem büntethetjük többé gyermekeinket, mert harcedzetek lévén, semmibe sem veszik az ütlegeket és a sebeket. De ne feledjék, hogy a harcra készek az erősek, az erősek pedig jók; viszont a renyhék ravaszok és gyöngék; ezek pedig veszedelmesek, mert árulók. A félnéknél még a nyeglét is többre becsülöm.

Fejlesszük tehát a harcias szellemet! Ime egy akadály döntünk le! de ha erre képtelenek lévén, megkerülünk? Nem bánom! Ha azonban mialatt megkerüljük az akadályt, üldöz- nének — ne rettegjünk a támadástól! Ezt értem a harci szellem alatt, ez az ember legszebb testerkölcsi erénye.

Van az emberben eredendő gyávaság, de van veleszüle- tett hősiessége is; csak azon fordul meg, hogy kettőjük kö- zül melyik lesz urrá. A sport diadalra segíti a harci szelle- met, vagyis a bátorság és hősiesség szellemét, mely a gyer- mekben szunnyad. A sport a gyermeket bátor ifjává neveli, a ki nem riad vissza az akadályoktól.

A harmadik eredmény az erőedzés és az ellenálló képes- ség. Az az erős, a ki sokat tud tűrni és ez nem mindig a támadó. A kitartás és a türelem mutatja az erőt, a ki nem hunyázkodik meg. Ilyen ifjúságot kell kiállítanunk — s ez nem is olyan nehéz Galliában, mert a gallok nem tunyák.

Mondok majd valamit, a mi tetszeni fog a francia anyák- nak, a kiket jól ismerek és a kik a fentartás ösztönénél fogva mindig aggodalmasak. Rámutatok tehát egy módra, melylyel gyermekeiket fentarthatják és ez abból áll, hogy őket mérték- letességre szoktassák, nehogy a bort vagy a szeszt megsze- ressék, nehogy alig 12 éves korukban már dohányozzanak és hogy maga idejében és helyén élvezetnek is hódoljanak.

Megfigyeljük még, Coubertin úr meg én, hogy az iskolai tornakörök ifjúsága alig dohányzik, hogy nem járnak lóver- senyekre fogadások kedvéért: tapasztaltuk azt is, hogy nagyon mértékletesek és hogy élvezetek dolgában a helyes uton járnak.

Szólnom kell meg a testgyakorlatok — hogy úgy mondjam polgári vagy társadalmi hatásáról. A sport, midőn a fiatalsá- got természetének és mozgásbeli szükségletének megfelelően, csoportosítja, az erőket egyesíti is. Az Albert-le-Grand iskolá- ban ezt tapasztaltam, hogy ott apró kis körök alakultak, a

melyeket természetes rokonérzés, családi összeköttetések, kü- lönböző, nehezen elemezhető tekintetek hoztak együvé, s így hatásával, négyesével, kettesével láttam őket tagozódva.

Oh! ezt nem szeretem s minthogy a baj orvoslását gyö- keresen szoktam végezni, nem szóltam a fiuknak, hanem azt gondoltam magamban: ime oly seb, melyet ki fogsz irtani! És anélkül, hogy egy szót ejtettem volna, szerveztem a testedzést, elvegyítve a csoportokat, és azt értem el, hogy az a nagyszámu ifjúság összetestvéresült.

Nagy Albertnek fehér-fekete zászlója alatt közeledtek egy- máshoz a harcban, úgy hogy valamennyi küzdő ezentul nem ismert mást, mint a zászlótartó kapitányt, a neki segédkező tiszteket és a bátor katonákat a kik az ellenséget döngetik.

Ha szabadna tennem, az al-préfet urhoz fordulnék s azt mondanám neki: önök, kik sokaságot vezetnek, kiknek van mit kormányozni, önök látják, mily hatalom az, ha egységet teremthetnek és a harcosokat egy nagy eszme köré össze- gyűjthetik.

Ez a politikus szellem, mely egyesít, míg ellenben az impolitikus abban áll, hogy szétválaszt.

Ezekben felsoroltam néhány gyakorlati eredményt, me- lyet a testedző és atletikai társulás révén, a szabadban foly- tatott gyakorlatok által érhetünk el.

Észrevehetik az erkölcsi mozzanatot. Az anyák és apák immár felfoghatják, hogy kötelességük fiaikat erre az utra terelni.

Azt kérdezhetnék tőlem: Hogyan szervezzük tehát a sport játékokat, hogy ilyen eredményekre vezessenek?

Azt felelem, hogy ezen szövetkezetek mindenütt, a hol francia ifjúságot nevelnek, a szabadság jellegével birjanak: szabadság az alapításban, sőt az egyesületben is, mert kell hogy a fiatal emberek kisebb köreiket önmaguk szervezzék. Hadd válaszzák elnöküket, titkárukat, pénztárosukat, mert az így megalakult vezetőséget elfogadják mint szabadon elismert tekintélyt.

Ez a szabadság a társaságok szervezetében francia isko- lai intézeteinkben egészen új valami volt, mert azelőtt nálunk az összpontosítás uralkodott az iskolai előljáróság tekintélye alatt. Föltettem magamban, hogy rést nyitok a szabadságnak mihelyt nekem kell majd valamely kis társaságot vezetnem: hadd jusson be a szabadság a szövetkezetekbe és az intéze- tekbe. Így aztán, ha majd kellően felfegyverkezett, onnan dia- dalmasan bejárhatja az országot.

A mit föltettem magamban, azt be is váltottam. Ezek a társaságok megalakultak s csodálkoztam azon a buzgóságon, a melyet a választott elnökök, titkárok és tisztviselők kifejtet- tek. Mennyire megbecsülték a reájuk ruházott méltóságot! Azt is tapasztaltam, hogy a felsőbbbségtől kinevezett iskolai tisz- viselőknek kevesebb befolyásuk volt mint azoknak, kiket ta- nulótársaik választottak. Miért? Mert csak ezeknek van meg az a tekintélyük, a mely a közvélemény súlyával bir,

Mert az iskolában csak úgy mint az országban, a kis csoportokban úgy mint a nemzet előtt csak egy uralkodó te- kintély van és ez a közvélemény.

Az az előljáró, a ki nem ezen alapon áll, nem tehet sem- mit; míg az, a ki azon talajon épít, mindent végezhet, külö- nösen ha valamely fenköltebb czélnak szolgál.

A minthogy azok a társaságok szabadon alakultak, úgy igazgatásuknak is szabadnak kell lenni, még költségvetésük tekintetében is.

Hadd tanulják meg az ifjak, hogy mi az a felelősség

Ha jónak látom, még hibát sem előzők meg, mert az alkalmat szolgáltató az okulásra. Nem szeretem a hibátlan tanítványokat, jobban szeretem azokat, a kiket javítani kell. A jó lovat megfenyítik, ha rosszul lépett.

Igy fogom hát fel a vezetőségnek helyzetét és szerepét a sport- és atletikai körökben. Ez a szerep jóakaró, buzdító, erősítő, előrelátó pártolásban álljon, többet nem lehet kívánni szabad lényekkel szemben. A lénynek megkell adni a szabadságot. Nem lehet vele beszélni másképp, mint független emberrel. Ebben áll a dolog lényege.

Egy megjegyzésem azonban még volna. Ezeket a társaságokat okvetlen tiszteletben kell tartania a munka és a tanulmány terén. Az bizonyos, hogy annak a társas körnek a tagjai, a kik egész napon át a sportnak hódolnak, a latin, a görög nyelvet, a történelmet és a mennyiségtant nem fogják reptében fiatal fejükbe venni, kell tehát, hogy munka és játék méltányosan felosztassék.

Egyetértenék e tekintetben Godard urral, a ki azt mondja, hogy szeretném látni, ha a test tevékenységének is megadatnék az őt illető idő, sőt valamivel több. De nem mennék el a három nyolczasba vetett hit egyedül üdvözítő voltáig.*

Bizonyos, hogy akkor, a midőn az izmok működnek, erősödnek, az agy tevékenysége is fokozottabb lesz. És én azt tartom, hogy a „football“ győzőinek sok reményük van arra, hogy tudományos vizsgálatokon is kitűnhessenek.

Hogy tehát a tornakörökkel a kívánt eredményt elérhessük, azt szeretném, hogy a becsület és az athléta méltósága tekintetében kérlelhetetlenek legyenek. Megalkuvásnak itt nincs helye.

Az iskolai tornaköröktől elvárjuk, hogy a becsület és a megnemalkuvás zászlaját lobogtassák, hogy majdan, ha részükre is eljő az egyezkedések ideje, a küzdelmet meg nem másított lelkiismerettel vívják ki.

Még egy polgári jellegű szempontot szeretnék szóvá tenni. Mindannyian, s nem esupán mi francziák, a demokratia korát éljük, mely iránynak mi sem képes ellentállni. S vajjon mi egyik főelőnye e szervezetnek? Az, hogy az egyén részt vesz a törvények alkotásában, a mihez pedig képesség kell. Nem érhetjük be tehát oly passiv lényekkel, a kiket csupán a hatalom készíttet a cselekvésre, mert az ilyen pórázon vezetett emberek elbuknak az első alkalommal, azonképen a mint egy athléta legyőzi azt, a ki semminemű sportszerű nevelésben nem részesült. Egy demokratikus államban, a hol a polgárok alkotják a tekintélyt ugyanők tartoznak e tekintély megbecsülésében jó példával előljárni s ezzel ez ország jóllétét és felvirágzását biztosítani.

Ily szellemben óhajtom növendékeimet nevelni s ezt fenn hirdetem.

Nem hallgathatom el, hogy a sport nemes ügyének is vannak ellenfelei, de nem olyanok, hogy engem megfélemlítsenek.

Nagyon szeretem a küzdelmet, Uraim, s főleg akkor, ha a csatát meg kell nyernem, a mit mindig akarok is. Mert ha attól tartok, hogy elveszíthetem, nem állok ki és várok. Várok, de nem sokáig, mert előkészítem csapataimat, s ha készeknek tudom, megindulok. Talán megveretem; de a visszavonulást eleve biztosítottam magamnak.

Az iskolai tornakörök ellenzőit három csoportba oszthatom;

* A szónok itt nyilván a nap 24 órájának arányos és méltányos felosztására céloz.

ezek az érzelmősök (affectifs), a szenvedőlegések (passifs) és az u. n. értelmiség (intellectuels).

Önök, hölgyeim, az érzelmősök és a sport legnagyobb ellensége — az anya. Oh igen, önök félnek, nehogy gyermekük lábát törje; de tudják meg, hogy az összeforrt csont sokkal erősebb az épnél.

Ennek ötletéből eszembe jut Claude Bernard egy szava, a kinek valamikor tanítványa voltam. Az elevenen bonczolásról volt szó és az érzelmősök beleszóltak. És Clauda Bernard azt felelte, hogy azokkal, a kik érzelmi okokat tesznek első sorba, nem lehet szóba állani, mert az érzelmeket szavakkal nem lehet meggyőzni. Hozzátette még, hogy csodálkozik azon, mennyi részvétet tanusítanak ezek az érzelmi lények az állatok irányában, míg a szegény emberiséget oly kevésben részesítik.

Minden anyai érzelmükkel nem fogják megakadályozni, hogy gyermekeik ne játszanak. Gyermekeik maguk fogják őket erre rábirni.

A második ellenfél az örökös reakcionáriusok, a türők, a régiség imádói, minden ujitásnak született és dühös ellenségei sorából került ki. Ezek a sport-mozgalmak ijesztik őket s valóban minden erőlködésünk ellenére valamennyi nyilvános iskolai intézetünkben a tanulók össze vannak tömve, egyik a másik hátán. Százával látni őket az udvarokon olyan mereven, mintha ólomból volnának. És ezt nevezik: a régi hagyományok fenntartásának! Nem uraim, hogy győzelmet arassunk, igaz erőre van szükségünk és az igaz örök csak gyakorlatiak lehetnek. Én a magam részéről többre becsülöm az olyan ifjút, a ki egy nagy kereskedelmi vállalatot tud vezetni — a milyen sok van itt a szép Havre-ban — mint az irodalmi embert, a ki 200, 300 vagy 500 frankot keres meg valamely ujságnál, mert annak az urnak, a ki irodalmat csinál, talán ékes a gomblyuka és kellemes az élete. ellenben a másik, a ki ezernyi munkássereget vezet, az ipar és kereskedelem csatáiban győztes. Gazdaggá tesz családokat, gazdagítja hazáját és Franciaország virágzását mozditja elő!

Ilyen embereket akarunk mi nevelni, olyanokat a kik hozzájárulnak oly sportkörök létesítéséhez, a melyek a gyakorlati képességeket fejlesztik, mert ezek nélkül semmit sem érhetünk el a világon.

Végre következnek harmadik ellenfélnek a szellem emberei. Ilyeneknek nevezem azokat, a kik azt hiszik, hogy nincs többé gyomruk, a kik egy légáramlatot már nem bírnak el és annyira ki vannak éhezve, hogy már alig tartoznak az emberi nemhez. Az ilyen ember már nem fogja fel az európai eszméket; gyengéd könyveket irt — a legszemlemből, tele olyan dolgokkal, melyeket nem látni sehol.

Mit tanulhatunk tehát ezektől a „Szellemeiktől“? Kijelentem, hogy talán barbár vagyok. De mindazokat a regényeket, a melyek ezrivel teremnek, nem olvasom, sőt nem is értem, hogy eszes aszszonyok hogyan olvashatják ezeket a könyveket, mert el kell ismerni, hogy a regényírók 100,000 példányából 60,000-et a nők vásárolnak.

Hadd végezzek, hölgyeim és uraim, oly kijelentéssel, melyet mindnyájan helyben hagyunk. Azt akarnám, hogy a sport oly közös terület legyen, a melyen az egész ifjuság megkülönböztetés nélkül együtt lehessen; azt akarnám, hogy ebben az országban az érzületek egyesítésén fáradozzunk, melyek bennünket szétválasztanak, hogy Franciaország olyanná váljék, a milyennek mi szabadelvűek álmodjuk, nem olyanná, hogy valamennyien egyformán gondolkozzunk, ez lehetetlen,

de legyen egy olyan Franciaország, a melyben mindenütt igazságos, fenkölt és lovagias eljárással találkozunk, a melyben a másik jogát tisztelik és a türelmesség honol.

A mai Franciaország egyik kimagasló alakjának a „Jézus Krisztus“ európai híri szerzőjének utolsó szavaira frenetikus taps hangzott fel, melyet Coubertin br. elnök köszönetnyilvánítása tetézett. A nagyszabású beszédet — e sorok írójának indítványára — egész terjedelmében kinyomatták és az országban falragaszok útján hozták a nyilvánosságnak tudomására.

Közli: **Kemény Ferencz.**

Különfélék.

T. Olvasóinkhoz. Köszönve a multban tanusított támogatást, bizalommal kérjük t. olvasóinkat, hogy lapunkat ezutánra is tartsák meg kegyükben. Előfizetőink kivétel nélkül oly körökből valók, hol megbecsülik az ideálokért való munkát, hol nem keresik a személyeknek való tömjénezést és nem gyönyörködnek a személyeskedő vitákban. Mi ezutánra is igyekezni fogunk a nemzeti erősödésért ugy dolgozni, hogy kiérdemeljük előkelő olvasóközönségünk bizalmát, Ez olvasó közönségnek nagy része adja a mi legönzettelenebb munkatársainkat, kiknek eddigi szives munkásságukért ez alkalommal is hálás köszönetünket nyilvánítjuk. Tisztelt olvasóinknak ezutáni jó indulatát kérve, az új év alkalmával testi lelki egészséget, erőt és boldogságot kíván a szerkesztőség.

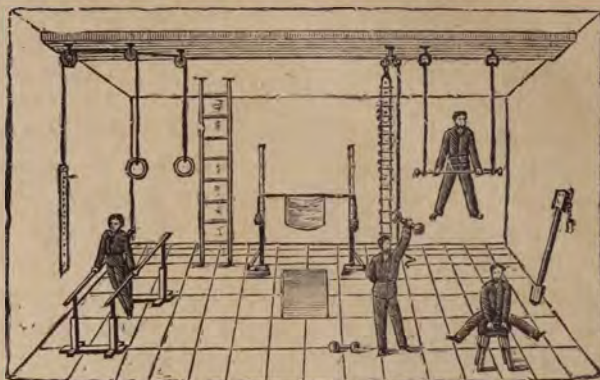
Szolnoki sport élet. Amikor pár évvel ezelőtt feloszlott a szolnoki korcsolyázó egyesület, senki sem hitte, hogy valamikor újra feltámad még az a kedves, szép leányok alkotta jég család. S ime ez évben karácsonyi ajándékkul, az állami főgymnasium egyik közszeretettben álló derék tanára egy kifogástalan jégpályával lepte meg első sorban a gymnasium ifjuságát, s azután a nagyközönséget is. Alig ment hire a pompás jégnek, rögtön összekerült újra a régi, kedves jégcsalád csupa új, de szebbnél szebb hölgyekből. Ismét pezsgő élet aralkodik a jégen, újra láthatjuk azt a sok hidegtől kipirult arcocskát, mint egykor pár évvel ezelőtt . . . Méltó elismerést is érdemel ezért Csics Gyula főgymnasiumi tanár, a ki fáradságot nem ismerő buzgalommal valósította meg a lehetetlennek tartott új korcsolyázó-egyesületet, de elismeréssel adózunk két segítő társának is: Michnay Bertalan és Juhász Gyulának is. A jégpálya a híres szandai rétségen van, a hová kényelmesen jutnak el a nyáron corso gyanánt használt, fűzekkel szegélyezett védgáton. Magát a pályát is fűzbokrok környezik s valóban csinos látványt nyújt a jégpályán tovasikamló sok pár és egy pár valóban ügyes műkorcsolyázó a pálya vége felett elhuzóáo vashidról szemlélve. A felszerelés a kezdet nehézségei miatt ugyan még igen szerény, de amint hallottuk a csinos kis melegedő házikó is eikészül már pár nap mulva, sőt egy pár nagyobb szabású jégünnepélyt is terveznek január hónapban. A nagy jövővel bíró s már is eléggé pártfogolt egyesület szép csendben, de az új jégcsalád annál nagyobb örömevel karácsonyi ünnepén nyílt meg. A

megnyitásnál jelen volt és azóta rendes hólgytagjai a következők: Csekey Istvánné, Szentgyörgyi Károlyné, Eördögh Olga, Mariska, Boár Livia, Csics Margitka, Czako Emilia, Elvira és Böske, Fűrész Ilona, Friedvalszy Margitka, Hrabéczy Malvin, Jolán és Gizella, Kiss Mariska és Ilonka, Krausz Olga, Paula és Emma, Lengyel Ilonka, Láczy nővérek, Makray Emma, Nagy Etelka, Perényi Ilonka, Petrovits nővérek, Rozsnyay Annuska, Schmied Böske, Schreiber Böske, Szölgyény Annuska és Záborszky Gabi.

Az 1896. évi ezredéves kiállításon haladást elismerő oklevéllel kitüntetett

Gráner Pál

első budapesti tornaszerkesztő.

Elvállal minden e szakba vágó munkát, egyleti helyiségek, iskolai tornatermek teljes felszerelését oly olcsó áron és jó minőségben, mely a versenyt bárkivel kiállja. 7-12

Budapest, VI. ker., Angyalföld. Hunyady-út 77. szám.

Vivók körében

sensatiót kelt a gummiból készült, szabadalmazott

„Damascenus“- kardmarkolat,

mely rugalmasságánál fogva nem nyomja a kezét, elhárítja a kard csúszását, megóvjá a keztyüt a kopástól.

A cs. és kir. hadügyminiszterium 1522/1896 sz. rendeletével tanítási czélokra ajánlotta.

Bármely karokra könnyen ráerősíthető!

Legtöbb államban szabadalmazva!!

Viszontelárusítók kerestetnek.

Magyar ruggyantaárugyár
részvénytársaság
BUDAPEST,

Előfizetési díj:

Negyedévre ..... 1 frt
Félévre ..... 2 frt
Egész évre ..... 4 frt

Egyes szám 20 kr.

Megjelen havonként kétszer.

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Szerkesztőség
Ferencz-körút 18. sz.
földszint 2. a.

Kiadóhivatal
József-körút 43. szám.

Az Achilles Sport-Egylet,
Aradi Korcsolyázó-Egylet,
Budapesti polgári lövészegyes.,
Budapesti Torna-Club
Beregszászi Korcsolyázó-egylet,
Bpesti hegyvidéki Turista-Egyl.,
Budapesti Korcsolyázó-Egylet,
Budapesti Torna-Egylet,
Délvidéki Kerékpár-Egylet,
Debreczeni Korcsolyázó-Egylet
Debreczeni Torna-Egylet,
Fővárosi Vivó-Club,
Érsekújv. Vivó- s Torna-Egyes.,
Győri Csónakázó-Egyesület,
Gyöngyösi Korcsolyázó-Egylet.
Kassai Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Tornázó- és Vivó-Egyes.
Kolozsvári Athletikai Club,

Kolozsvári Korcsolyázó-Egylet,
Körmendi Athletikai Club,
Kunsztmártoni Csón.-Korcs.-Egyl.
Lévai Torna- és Vivó-Egylet
Lőcsei Korcsolyázó-Egylet.
Lőcsei vivó- és Torna-Egyesület,
Magy. Testgyakorlók Köre,
Márm.-szigeti ifj. torna-egylet,
Magyar Úszó-Egylet.
Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet,
Magyar-Óvári Torna- s Vivó-Egyl.,
Marosvásárhelyi Kerékpár-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Korcs.-Egylet,
N.-Bányai Torna- és Korcs.-Egyl.,
Nagy-Enyedi Korcsolyázó-Egyl.,
Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,
Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,

Nemzeti Hajós-Egylet.
Neptun Bpesti Evező-Egylet,
O-Becsei Kerékpár-Egyes.,
Ó-budai Torna-Egylet,
Pécsi Athletikai Club,
Pozsonyi Hajós-Egylet.
Pápai Korcsolya-Egylet,
Pozsonyi Torna-Egylet,
Privigyeyi Korcs.-Egylet,
Rimaszombati Korcs.-Egylet
Quarnero csónakázó.-egylet.
Sátoraljai helyi Korcs. Egyl.
Selmeczi Akad. Athléta-Club,
Soproni Korcsolyázó-Egylet,
Soproni ev. főgymn. testgy. köre.
Sportkedvelők Köre,
Szabadkai Sport-Egylet,

Szabadkai Torna-Egylet,
Szarvasi Korcsolyázó Kör,
Szatmár-Németi torna és vivó-egyl.
Szegedi Csónakázó-Egylet,
Szegedi Korcsolyázó-Egylet,
Szegedi Torna-Egylet,
Székely-Udvarhelyi Korcs.-Egylet,
Székesfehérvári Korcs.-Egylet,
Szegedi Kerékpár-Egyesület,
Szászvárosi Athletika-Club,
Szolnoki Korcsolyázó-Egylet,
Temesvári Korcsolyázó-Egylet,
Torontáli korcs.- és hajós-Egylet,
Torontáli atletikai club
Tordai Korcsolyázó-Egylet,
Ujvidéki Kerékpár-Egyesület,
Veszprémi Torna-Egyesület,
Zombolyai Athletikai-Club,

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter ő nagyméltósága 47.020. számú rendeletével ajánlja e lapot Magyarország összes tanintézetének.

A középiskolai tanulók egyleteskedése.

Tek. Szerkesztő Úr! A magas miniszterium megadta a választ a M. A. Club memorandumára úgy, hogy eltiltotta a középiskolai tanulóknak úgy a sportegyletekben való szereplést, mint az egyleti versenyekben való részvételt. Ismerve e tárgyban becses lapjának közvetítő felfogását engedje meg szerkesztő úr, hogy a magam határozott véleményét most már bátran elmondhassam. Engem ugyanis mindenkor bántott, mikor az ifjusági versenyeken megláttam a pesti ifjak közt a mellöket érmekkel, diadalmi szalagokkal teleaggató tanulókat, mert tanítványaim szeméből láttam, hogy mily kedvetlenül, mily reménység nélkül indultak az újságokból is ismert jeles bajnokokkal küzdeni.

A tanítványaim kérelmére többször fel is szólaltam a versenyrendező bizottságoknál az ellen, hogy az eddigi iskolai törvények ellenére is egyletekben gyakorló tanulókat ne engedje versenyezni; természetesen eredménytelenül. — Most a régi általános egyleteskedést tiltó rendeletet a határozott rendelet váltja fel, melynek eredményétől sokat várunk. Először azonban azt szeretnők hinni, hogy e rendeletnek az iskolák igazgatói valóban végrehajtói lesznek, mert ettől függ minden. — Nagyon tudjuk, hogy sok kellemetlenségük lesz e dologban a szülőkkel, kik nem igen lesznek hajlandók fiaikat az egyleti gyakorlatoktól eltiltani. De azt hiszem, pár év múlva már a szülők is he-

lyeselni fogják a miniszteri rendelet intenczióját.

Egyes tornatanárok eddig büszkén tekintettek egyleteskedő tanítványaik érmeire és büszkélkedtek a nem a maguk munkájával elért diadalokra. A maga fáradságos munkájával valami kis eredményt elérő tornatanár guny tárgya volt sok kerületi versenyen, mert tanítványai nem mérkőzhettek az egyleti bajnokokkal. — A vidéki közönség, de talán a fővárosi is, a tornatanár munkájának tulajdonítja a győztes tanulókat számát, pedig ez sokszor a véletlentől függ és épen nem mértékadója a tornatanár munkásságának. A rendelet kiadása által itt is javulnak a viszonyok.

De nemcsak a versenyeknél, hanem a szer-tornázásnál, szabadgyakorlatoknál is az utasításokhoz, a középiskolai tanulók fejlettségéhez szabott tornaoktatás a rövidebbet huzza, mert versenyekben a czirkuszokba illő, az iskolából kitiltott szertornázás és az egyletekbe való füzérek bemutatása keltvén természetesen a legnagyobb hatást, az ezeket bemutató tornatanaré a dícsőség és a lelkiismeretes munkásé a lenézés. — Azt persze ki sem figyeli meg, hogy egyik-másik iskolában évenként hányan török karukat, lábukat, hányan buknak a bajnoki győzelem mellett az iskolában.

A miniszteri rendelet respektálását, főleg az ezutáni versenyrendező bizottságoktól várjuk, mert csak nem fogják ezután elnézni, hogy az oly iskolák tanulói, kik a randelethez tartják

magukat, rövidséget szenvedjenek. — Miután azonban előre látható, hogy lesznek iskolák, hol az igazgatóság nem vesz tudomást a fiuk egyleteskedéséről, meg kell engedni, hogy a tanulók maguk vagy tornatanáraik óvást emellessenek az egyleteskedő tanulók versenyzése ellen.

Nem zárkozhatom el azonban én sem az e lapokban hangoztatott azon óhaj igazságos voltának elismerésétől, hogy a szülőknek segítségére jöhetne az iskola, hogy gyermekeik testi nevelését kellő módon eszközölhessék. Ha az iskola maga nem adhat elég időt a kötelező testgyakorlatokra, úgy legalább az ifjusági tornakörök szervezésével segítsen a bajon.

Egy vidéki tornatanár.

Egészeben osztjuk a fenti sorok írójának véleményét, csak azt jegyezzük meg, hogy ne tekintse egy tornatanár sem a maga versenyének tanítványai küzdelmét; legyen munkájának sikere egyszersmint jutalma is és ne várjon külön elismerést köteles munkájáért.

Szerk.

A „Magyar Athletikai Szövetség“.

általános verseny-szabályzata.

Elfogadtatt a „Magyar Athletikai Szövetség“ tanácsának 1897. november hó 29-én tartott ülésén

1. §. Amatőr az, a ki soha nyilvános, vagy egyéb versenyen vagy mérkőzésen pénzért vagy pénzdíjért nem versenyzett, a ki soha professzionistákkal nem versenyzett vagy nyilvánosan nem mérkőzött, továbbá, a ki sohasem volt a testgyakorlatok bármely ágában mesterként vagy művezetőként alkalmazva.

Ezen szabály alól a következő kivételek engedtetnek:

a) a cs. és kir. közös hadsereg és tengerészet, a m. kir. honvédség és csendőrség tényleges állományban levő tisztjei amatőröknek tekintendők még azon esetben is, ha professzionistákkal versenyeznek vagy mérkőznek;

b) nem vesztí el amatőr-jellegét az, aki vívásban professzionistával mérkőzik (de nem versenyez);

c) kerékpárosok és evezősök amatőröknek tekintendők, ha a „Magyar Kerékpáros Szövetség“-től, illetve a „Magyar Evezős Egyletek Országos Szövetség“-től amatőröknek elismertetnek. Kerékpárosoknak és evezősöknek amatőr jellege ellen az athletikai sportok terén felmerült kételyek azonban a „Magyar Athletikai Szövetség“ által bíráltnak el.

2. §. Pénzösszeg, pénztalvány, cheque (valamely kereskedő czégre) versenydíjul nem adható. Tiszteletdíj, érem, vagy ezeknek pénzben kifejezett értéke vaglyagosan fel nem ajánlható. Nem amatőrök részére azonban pénzdíjas versenyek is rendezhetők (pl. vívásban stb.)

3. §. A díjak a verseny napján nyilvánosan adandók át a győzteseknek.

4. §. Annak, a ki professzionista ellen, vagy a Szövetség által diszkvalifikált vagy felfüggesztett egyén ellen versenyez, aki a díjul nyert tárgyakat értékesíti vagy egyébként megsérti a Szövetség szabályait, — versenyzési jogait a Szövetség tetszés szerinti időre felfüggesztheti, sőt amatőr jellegét is megvonhatja.

5. §. Szövetségi egyesület versenyén nem vehet részt az olyan egyén, kinek versenyzési jogait a Szövetség állandóan vagy időlegesen felfüggesztte. Az ilyeneknek nevei nyilvántartandók és a szövetségi egyletekkel közlendők.

A versenyzéstől időlegesen vagy véglegesen való felfüggesztés iránti kérelmek, illetőleg bejelentések a Szövetség illetékes szakosztályához nyújtandók be az előadó kezéhez.

6. §. A ki 1898 január elseje után professzionista lett, vagy professzionistának minősített, az az amatőr jellegét többé vissza nem nyerheti.

7. §. Minden nyilvános verseny részletes feltételei (a verseny napja, helye, ideje, az egyes versenyszámok stb) jóváhagyás végett a Szövetség illetékes szakosztályának a versenyt megelőzőleg 4 héttel beküldendők.

Minden nyilvános versenynek vagy mérkőzésnek a pontos eredményeket kitüntető kijegyzett programja a versenyt vagy mérkőzést követő 8 nap alatt az egyleti titkár által a szövetség illetékes szakosztályának megküldendő.

8. §. A versenyeknek helye és napja azoknak megtartása előtt legalább három héttel nyilvánosságra hozandó.

9. §. A versenyek nyílt (országos vagy nemzetközi), vagy zárt (egyleti házi, megyei stb.) versenyek.

10. §. Nyilvános versenyek feltételei közt kitüntendő, hogy a versenyek a „Magyar Athletikai Szövetség“ versenyszabályai szerint rendeztetnek.

11. §. A rendező egyesület bármely nevezést indokolás nélkül visszautasíthat.

12. §. A nevezésnek tartalmaznia kell a versenyző nevét, lakását, az egyletnek nevét, melynek tagja (ha egyleti tag), a kikötött tétet. A megállapított tét nélküli nevezések visszautasítandók.

13. §. Minden nevezés a versenyző valódi neve alatt jelentendő be. Indokolt esetekben azonban a Szövetség illető szakosztálya álnév használatát engedélyezheti.

14. §. Junior az, a ki a nevezési zárlatig a sportok valamelyik ágában díjat még nem nyert. Mindazonáltal aki pl. síkfutásban nyert már díjat, azért lehet továbbra is junior gátversenyekben, ugrásban, súlygyakorlatokban, uszásban, kard-, tőr- vagy ökölvívásban, lawntennisben stb., vagyis a különböző sportágak külön-külön kezelendők.

Oly versenyekben, melyekben csak bizonyos rekordot el nem ért versenyzők vehetnek részt, vagy analog esetekben mindig a nevezési zárlat ideje határoz.

15. §. Óvások a viadal vagy versenyek befejezte előtt jelentendők be az arra illetékes személynek.

Minden óvás mellé 5 korona csatolandó, mely összeg csak az esetben adatik vissza, ha az óvásnak hely adatott.

16. §. A tény minősége szerint felfüggeszthető, vagy amatőrségétől megfosztható az, a ki csalási szándékkal legyőzte magát, a ki magának meg nem engedett előnyt szerezni, vagy egy más versenyzőt bármily módon küzdelmében vagy a játékban megakadályozni igyekezett.

17. §. Diszkvalifikálás esetében a beérkezési sorrend oly módon határoztatik meg, mintha a diszkvalifikált versenyző nem is vett volna részt.

18. §. Országos rekordoknak csakis a Szövetség tanácsa által elismert és jóváhagyott rekordok tekintetnek.

19. §. Nyilvános versenyeken csakis a Szövetség által megállapított verseny- vagy játékszabályok érvé-

nyesek és csupán ezek szolgálhatnak a hivatalos személyek határozatának alapjái.

20. §. A Szövetség szabályainak megsértése vagy más az athletikai sportok terén felmerülő visszaélés a Szövetség titkárnak vagy az illetékes szakosztály előadójának írásban azonnal tudomására hozandók.

21. §. Ezen szabályok csak a Szövetség tanácsa által változtathatók meg.

22. §. Ezen szabályok 1898. január elsején lépnek életbe és visszaható erővel még a versenyzők amatőr jellegét illető kérdésekben sem bírnak hacsak a Szövetség felmerülő egyes csetekben másképen nem határoz.

Katonai testnevelés. A vivás gyakorlása a tisztikarban.*)

Mielőtt a czímben jelzett tárgynak szándékolt irányban való fejtegetésére áttérnék, bevezetésként röviden kell vázolnom azon általános jelenségeket, melyeket sokat szidott századunk végre — megemberelvén magát — nyilvánít.

Nem pusztán véletlennek mondható az, hogy „Fin de siècle“ hazájából, — a hol először felhangzott a szellemi túlterhelés panaszszava és az egész művelt világon megtette körútját — jelezték az új irányt is, mely a „testi újjászületés“ jelszavával nemes küldetést teljesít, az előbbi elhibázott irány nehézségeit elhárítván.

Csak rövid ideje annak, hogy az összes nemzetek gondolkozói be kezdték látni, hogy a mostani nevelési és oktatási rendszer egyoldalú kezd lenni a modern élet annyira fokozódott követeléseinek hatása alatt és hogy az ifjúság szellemi erejének azon fokú megfeszítése, a minőt az iskolák ma követelnek, sok esetben hátráltatja a testi erők fejlődését.

Igy lépett újabb időben előtérbe a testi nevelés kérdése, nemcsak tudományos kedvtelés, hanem főleg a gyakorlati szükség és a tapasztalás kényszerítő hatalma folytán.

És ezen kérdés nemcsak a jelenben élő nemzedékek ügye és érdeke, de főleg a jövő kor nemzedékeinek fejlődésére nézve elkerülhetetlen s legszükségesebb biztosíték.

A test gondosabb iskolázásának szükségét igazolja ama körülmény is, hogy az ifjak nagy részének testi ereje, a midőn az iskolát elhagyják, elégtelennek, gyengének, lomhának bizonyul, tehát képtelenek az élet által úgy a polgári, mint a katonai pályán hozzájuk támasztott követelményeknek megfelelni.

Még komolyabb intelem rejlik azonban más jelenségekben: az idegbajok elharapódzásában, a korai vénülésben, azon szomorú tudatban, hogy milyen hamar szűnik az ember gyermek — ifju — lenni; szóval a legveszedelmesebb korai érettség, a mindinkább tért nyerő rövidéletűség.

Majdnem egyhangulag azt vélik, hogy ezen káros jelenségek elhárítására legcélszerűbb eszköz a kor- és fejlődésnek megfelelő sport általi testedzésben keresendő.

Mindenütt ajánlják és rendszeresítik az iskolai ifjúságnál a sportszerű játékokat és az athletikai sportok könnyebb nemeinek gyakorlását és kárhóztatják a régi szűk termekben tartott merev és sablonszerű iskolatornát.

Az egyleti élet fejlődése magával hozza az érettebb ifjaknál és férfiaknál az athletikai sportok fokozottabb, a modern vivás legélénkebb gyakorlását.

Hiszen a régi merev katonai gyakorlatok is már régen túlhaladott álláspontnak és iránynak tekintetnek és mellőzötteknek.

Ugy a fejlődő ifjúság, mint a fejlett ifjak és megalapodott férfiaknál is az egyesek kedélyállapotára és a társadalmi viszonyokra előnyösen ható, buzgalmat és becsvágyat felkeltő sportszerű játékok és versenyek terjesztését tehát a katonaság se mulasztja el!

Ez mind nagyon szép és eszményi dolog, de akad sok ellenkező vélemény is!

Nem csekély azok száma, a kik a testgyakorlást pusztán szórakozásnak minősítik, nem ismerik el szükségesnek, sőt csak az erő hivaikodásának tekintik.

Mások némi tekintetben már tágítanak, amennyiben elismerik, hogy a testgyakorlás kizárólag szellemi munkával foglalkozók számára szükséges és hasznos.

Nem is kell sporteredményeket keresnünk és nem az ügyességgel és erővel párosult plasztikus idomokat keresünk, hanem tekintsük mindazt a sok jótéteményt, a mi ezek nyomán az egyénre s az egyének összeségére, az emberiségre hárul!

Nézzük az eddigi eredményeket.

Jelzett új irányban első sorban két nagy európai kulturállam: Anglia és Franciaország halad elől biztató úttörő gyanánt.

Az angoloknak általánosan ismert sporszeretete, mely náluk a nevelésben és a társadalmi életben gyökeredzik, nemcsak az életük szívósságában nyilvánul, hanem abban is, hogy a test ruganyosságában és ellenállási képességében a continens minden népét túlszárnyalják.

Habár az angol nemzetben a sport az előkelőbb társadalmi osztályok, a tiszték kiváltsága, megérti azt és hódol annak a társadalom többi rétege is.

A franciaikat főleg a 70 es évek végzetszerű eseményei buzdították arra, hogy a nemzeti védőképesség emelésére minden eszközt felhasználjanak.

A testgyakorlás élénkebb üzésében a sportok általános terjesztésében keresték erre a módot; a tisztikarban pedig a revanchevétel forró óhaja a vivásbani gyakorlás lázas tevékenységét fejlesztette, úgy hogy jelenleg a francia hadsereg dicsekedhetik a legtöbb és legjobb vivómesterrel.

A testgyakorlás újjászületése terén mint korszakalkotó s úgyszólván mintegy második renaissance tekinthető az olympiai játékok felújítása.

Ha a klasszikus ókor üde, bátor és összhangzó szelleme annyira megifjította az emberiséget, miért ne történhetnék az meg a mi korunkban is az ó-kor lelkes felkarolása következtében?

A jelen tudvalevőleg az egyoldalú anyagiség kora, az eszmények hiánya, a minden összhang megszűnése utáni tulfejlett kenyér kereset küzdelme.

Vegyük szemügyre a testnevelés körül a hadseregnek kijutó szerepét is!

A nevelendő anyag a nevelő intézetek növendékeiből a tiszték és a legénység elemeiből áll.

Az utolsóval akarom kezdeni.

Általános tapasztalat szerint az állítás-köteles ifjaknál a testnevelés hiánya észlelhető; az előre haladott kor miatt a tényleges szolgálati idő alatt már csak csehély eredményeket lehet elérni, mert azon két év alatti foglalkozás oly elűtő és sokoldalú, hogy az utasítások és foglalkozási tervezetekben előirt elméleti és gyakorlati

*) A Lud. Akad. Közl., mult havi számából.

oktatás mellett a testnevelést előmozdító játékokra és gyakorlatokra senki sem gondol.

Pedig volna arra mód és alkalom, hogy a dolog iránt érdeklődő hadapródok és alantos tisztek — az előirt tornaórákban és azokon kívül is — helyesen választott játék és versenyzés által a legénység kedélyét feividthassák, benne a testi erő és ügyesség mellett a határozott jellemet, a tetterőt és bátorságot növelhessék.

És mily könnyű szerrel volna mind ez elérhető, ha úgy a vezető vagy rendező hadapród vagy tiszt, de a legénység is megszokott vásár- és ünnepnap szórakozásából csak 1—2 órát is sportszerű testgyakorlatokra fordítana; kezdetben különösnek tünnék fel a dolog, de csakhamar megkedveli a legénység a mulatságos fesz-telen játékokat s a vezető ezeken szintén mulathat.

Különös multság! fogják mondani sokan, de remélem, hogy fenti eszmém itt-ott viszhangra is találnak és elfogadhatóknak tartatnak, de meg vagyok győződve arról is, hogy sokan el fogják itélni, ki nem vihetőknak, a harcos életmódjához nem illőknek, nevetséges dolognak találni.

Pedig közel jövőben mindenki már egész természetnek fogja találni azt, hogy a tényleges katona iskolai és ifju éveiben gyakorolt testgyakorlatait önmagától is fogja folytatni s hoz erre alkalmat bajtársai között nem talál, polgári egyleteket és sportköröket felkeresni.

Felhozom példának a kerékpározást és a hókorcsolyázást (skifutás), mely sportágak pár évvel ezelőtt alig ismeretesek voltak s jelenleg már katonai célokra is előnyösen alkalmaztatnak.

A katonai nevelő-intézetek testnevelési feladatáról szólván, örömmel említhetem fel, hogy a m. kir. honvégségi Ludovika Akadémián a növendékek ez iránybani nevelésére is megfelelő intézkedések már megtétettek, egyuttal pedig azon reményemnek adok helyet, hogy a felállítandó többi intézet parancsnokai is annak idején erre kellő figyelmet fognak fordítani.

A Ludovika Akadémia tiszti tanfolyamainak növendékei korához a testi fejlődöttségéhez képest, az alsó évfolyamoknál főleg a futással egybekötött, lábát és tüdőt erősítő labdajátékok, csatározás, Lawn-tennis játékok és az ugrással egybekötött áthatolás mindenemü akadályokon, a magasabb évfolyamoknál ezeken kívül a lovaglás és voltigeálás, sik-, táv-, és akadályfutás versenyei, a rudugrás, súlydobás, végre birkózás van rendszeresítve.

A IV. évfolyam ezeken kívül a kerékpározásban is nyer rendszeres oktatást és vásár- és ünnepnapokon 100—130 kilométernyi kirándulások tartatnak.

Hogy a síkfutás ez ideig nem volt gyakorolható, annak oka abban keresendő, hogy Budapest enyhe ég-alji viszonyai folytán ritkán van elegendő hó, nagyobb távolságra megfelelő terepre való utazás pedig igen nagy költségekkel jár.

A fentemlített játékok és sportszerű gyakorlatok rendszeres végrehajtására az Orczy-kertben számos széles ut, kitűnő lawn-tennis-pálya áll rendelkezésre, ezen felül rendelkezik az Akadémia egy újonan épült torna és versenytérrel, melyen az athlétikai sportok gyakorlására megkivántató minden berendezés, egy negyed angol mériföldes salakfutópálya és egy 500 méteres cze-menttel burkolt kerékpárversenypálya található.

A téli hónapokban a napi szünórákban a szabadbani sétálás és mind a négy évfolyamnál a korcsolyázás van előírva.

A szer- és parterre-torna iránti kedv és szeretet felébresztésére és fenntartására időnként, különösen a

farsangi multságokkal egybekötött sikerült muatványok tartatnak.

Kár azonban, hogy az intézetből kilépő tisztek és hadapródok kevés kivétellel ezen gyakorlatokat nem folytatják, hanem a testnevelés rendszeres munkáját elhanyagolják s kényelmesebb foglalkozáshoz és szórakozáshoz fordulnak.

Vétkes mulasztást követnek el az által, hogy a vívásbani ügyességüket is, a melyhez az intézetben szintén nagy súlyt és gondos alapot fektettek, elveszítik.

A tiszt testnevelési tekintetben saját belátására lévően utalva, többnyire — kényelemből vagy egyéb okokból — elhanyagolja magát, nem törődik magával.

Mind elnézhető s minden ez iránt felhozott mentség elfogadható, csak a vívás elhanyagolása meg nem bocsátható mulasztás.

Azon nagy mozgalmat és haladást, mely az utolsó három évben a vívás terén Olaszországból kiindult s úgyszólván lázasan tovább folyik, a tisztakar sem nézheti tétlenül; állása és hivatásánál fogva buzdítva kellene éreznie magát minden tisztnek, hogy ezen neki nem csak hasznos és szükséges, de a legférfiasabb és legnemesebb sportban az eredmények legmagasabb foká után törekedjék.

A mult évben az országos ezredéves kiállítás alatt rendezett nemzetközi vívó-versenyben részt vett urak (honvédtisztek) sem voltak megelegetve az elért eredményükkel; pedig bárcsak mindenki a fiatalok közül tudna már annyit vívni mint ők!

Európa legtöbb államában tettek a hadügyi kormányok már évtizedek óta oly intézkedéseket, melyek a tisztek és az altisztek, valamint a katonai nevelő-intézetek növendékeinek vívásban való alaposabb kiképzését czélozták.

Ausztria-Magyarország cs. és kir. hadserege részére Bécs-Ujhelyt már 1852. évben a katonai vívó- és tornamesteri tanfolyam állítottatott fel, mely intézet jelenleg vívás tekintetében a legmagasabb színvonalon áll s a melynek tanárai és volt tanítványai a bel- és külföld leghirnevesebb vívóival dicsően, legtöbb esetben győztesen mérték össze fegyvereiket számos vívóversenyeken. Igálffy, Feldmann, Schadeck volt parancsnokainak, Waniorek, Geister, Brosch, Tenner, Wahl, Duval de Dampière tanárainak, Bothmer báró, Gregurich lovag, Nugent báró volt tanítványainak nevei hadsereg-szerte ismeretesek.

Franciaország katonai vívó-iskolája Joinville le Pontban 1865-ben állítottatott fel s 1872-ben új szervezet nyert.

Olaszország 1868-ban nyert katonai vívóiskolát, a hirneves „Scuola Magistrate di Scherma“, mely 1875-ben szintén újra szervezetett.

Legkésőbb keletű a német hadsereg vívóiskolája; 1873. óta áll fenn, de keveset hallani róla, mert nem tart lépést a nagy német birodalomban levő polgári vívó-egyletek és körök vívásbani haladásával.

Említett intézetek részletes szervezését, valamint a mindenütt hódító olasz vívási rendszer előnyeit s állítólagos hátrányait egy későbbi cikkemben fogom megismertetni, e helyen említésre méltónak találok csak azon körülményt, hogy Olaszország és Franciaország katonai vívóiskoláiban kizárólag altisztek képeztetnek ki, míg a tisztek magántanulmány útján kötelesek magukat kiképeztetni, esetleg mesteri oklevelet szerezni.

Fentiekből kivehető, hogy az osztrák-magyar monarchia hadseregének vívóintézete a legrégebb, de jó

szervezése és az elért szép eredményei folytán az első helyet is foglalja el.

A vívó- és tornamesteri tanfolyamon kívül, a mely évente 1 honvédtisztet és 1—2 altisztet is képez ki, az 1894. év október hó 1-ével, az ugynevezett „Special-Fechtcurs“ külön vívótanfolyam léptetett életbe; 4—4 havi tartamu két tanfolyam van évente s ezek célja az, a csapatnál mindinkább érezhető hiányt csapat-vívó-mesterekben pótolni.

E tanfolyamba csak tiszték vezényeltetnek.

Daczára annak, hogy ezen külön tanfolyamba fennállása óta közel 30 honvédtiszt volt vezényelve, a vívás gyakorlása tekintetében a csapatoknál javulás még nem állott be, egyrészt mert ezen tiszték nem tekintik magukat hivatott vívóoktatóknak, másrészt az ezredek túlságos szétszakítása s zászlóaljainak 3—4 állomáson való elhelyezése folytán említett szám teljesen elenyészik.

Már azt is tapasztaltam, hogy a külön tanfolyamot végzett honvédtisztek — az elért szép siker daczára — magukat rövid idő alatt teljesen elhanyagolták s bajtársaik oktatásával mit sem törődtek.

Egyrészt azt mondják, hogy a továbbképzésre és gyakorlásra nincs mindenütt alkalom, másrészt azt is, hogy a tiszték nem szeretnek vívni, mert fárasztó dolog, s végre, hogy a téli tisztii foglalkozás alatt vívásra kitult 1—2 óra igen kevés, és még ezek sem tartatnak be pontosan, mert egyeseknek ezen idő alatt mindig más dolguk akad.

Vegyük a dolgot a hogy van. Annak idején magam is hajlandó voltam ily kifogásokat felhozni, későbbi tapasztalataim azonban reávezettek, hogy a vívás gyakorlásánál mindenki magánál rosszabb vívótól is tanulhat és ebből hasznot vesz, mert látva a rosszat és helytelent, azt kifogásolni és a czélszerűvel és helyessel pótolni tanulja.

Ma már minden városban találni egy vagy több vívó-tornaegyletet vagy vívókört, melyek főleg a honvédtiszteket nagyon is szívesen látják körükben s sok esetben vívó-tanároknak is szokták felkérni.

Tehát van alkalom a továbbképzésre és folytonos gyakorlásra!

Ákad jó vívó is, a kivel mérközni lehet.

Van alkalom arra, hogy a vívásbani oktatáshoz helyes alappal rendelkező tiszt ebbeli tudását értékesíteni, alkalmazni tudja, s azt, mint minden egyéb gyakorlatnál igénylő foglalkozást, el nem fogja felejtani.

A gyakorlat képezi a mestert! A mit az illető ily egyletekben a különféle egyéni tulajdonságokból tapasztal, azt bajtársai oktatása körül előnyösen alkalmazhatja.

Elsősorban tehát a külön vívótanfolyamot végzett és azon uraknak ajánlanám valamely egyletbe való belépést, a kik a téli tisztii foglalkozás alatt kiszabott vívóórákat keveslik, de még nagyobb szüksége van erre a tartalékból ténylegesített tisztnek, a kinek a nevelőintézetből kikerült tisztársaival szemben a legegyszerűbb alapfogalmak is — legtöbb esetben — hiányzanak.

Es az egész dolog évente egy pár forintba és hetenkint 2—3 esti órába kerülne!

Ha pedig már valaki a tagsági díjat fizeti, akkor ne tartsa méltóságán alul, hogy az illető egylet torna-gyakorlatain is részt vegyen.

A honvédelmi miniszter úr ő nagyméltósága polgári vívó- és tornaegyletekbe való belépést már rendeltileg is megengedte, ha az illető egyletnek semminemű politikai vagy nemzetiségi célja nincs.

Nézzük most már a dolog másik oldalának a bajait!

Ehíszem, hogy az idősebb urak — de a fiatalok

is — nem szívesen szeretnek vívni sorban és vezényszóra, hogy a testileg fárasztó és szellemileg untató sok kitöréstől és levegőbe csapkodástól visszariadnak; tehát hagyjunk fel ezen régi rendszerrel és alkalmazkodjunk a folyó évben minden zászlóaljnak is kiadott E.—15. „Útmutatás a tisztéknek és hadapródoknak a vívásban való oktatására“ czimű könyv határozványainhoz.

Az oktatást végző tiszt pedig soha ne várja a vívóórán valamennyi tiszt beérkezését, hanem kezdje a legelőbb megjelenőknél az oktatást, illetve gyakorlást.

Ne a parancs kényszerítse a tisztet a vívás gyakorlásán való részvételre, hanem ösztönözze őt erre e tárgy iránti érdeklődés és azon törekvés, hogy a tisztii állás becsületének megvédésére és tisztázására esetleg megkívántató ügyességet önként sajátítsa el!

Ha soraim kezdetén annyira szükségesnek nevezett testgyakorlás nemei között szabadon lehet választani, úgy válasszuk állásunk és hivatásunkhoz legillőbbet, legszükségesebbet, leghasznosabbat, legnemesebbet és legféltiasabbat!

Válasszunk azért a vívást, mett a harcos életében megkívántató éles figyelőképességet, a gyors elhatározást a kezdeményezésben, a bátorságot a támadásban a vívás gyakorlása fejleszti és fokozza.

Parancsoljunk a testnek, a karunknak és lábainknak, tanítsuk engedelmeskedni, hogy komoly pillanatban cserben ne hagyjanak; öljük meg a minden emberben lakó bestiát, a lustaságot és nincs többé nehézség!

Budapest, 1897. december 10-én.

Orbán
főhadnagy.

A „Nemzeti Tornaegylet“ disztornája.

December 11-én rendezte a N. T. E. ide disztornázását. Az érdeklődők sokasága töltötte meg a torna-csarnokot, úgy hogy a czélszerű amphitheatralis elhelyezésük daczára is kevés hely maradt a működő tornászoknak. Az egylet elnöke dr. Berzeviczy Albert mellett a disztornát meglátogató jelen volt Wlassics Gyula miniszter. Az emelvényen voltak még: Zsilinszky Mihály államtitkár és neje, továbbá dr. Gerenday György elnök, Krepelka J. Béla titkár a M. A. C. Kollár Lajos elnök, Czölder János alelnök a budai tornaegylet képviselője, Szabó István képviselő, dr. Szontágh stb.

A disztornát felvonulás s szabadgyakorlat nyitotta meg, melyen szép számmal vettek részt az egylet idősebb tagjai is, kiknek sorában ott láttuk a buzgó titkárt Bernáth Béla orsz. képviselőt is. A már említett helyszűke okozta, hogy a nagyszámu résztvevők mellett a buzogánygyakorlatok, melyeket Maurer János művezető vezetett, nem folyhattak le, kisebb összeütközés nélkül. Majd csapatornázás következett a különféle szereken, melyet 10 csapatban: Kampis Lajos, Tapovicza Moncsilló, Weisz Henrik, Kun Gyula tanácsos, Simon Miklós, Maurer Rezső, Benda Jenő, Horváth Sándor, Cserjési Károly és Szaffka Manó vezetett. Ezt az ág. evang. gymnásium növendékeinek magas és ablakugrási gyakorlata követte. Majd korlátiskola gyakorlatok következtek. Ezután a mintacsapat gyakorlatai lovon hosszában ugródeszkával, melynek sikerültebb részletei a közönség zajos tapsaiban részesültek. Ezután következett a verseny: korlát és távolmagasugrás. A korlátgyakorlatoknál feltűnt, hogy a versenyzők egyike sem tudta preczisen keresztül vinni az előirt gyakorlatot, ennek magyarázatát a gyakorlat komplikáltságául kívül abban találtuk, hogy a versenyzők — összesen négy —

későn értesültek az előirt gyakorlat részleteiről, úgy, hogy azok begyakorlására hiányzott az idő. A szabadon választott gyakorlatok jobban sikerültek. A távol-magasugrás táva 2 m., a legnagyobb elért magasság 150 cm. volt. Győztes Weisz Henrik, 2. Totisz Lajos. A disztornát gula-csoport bemutatása fejezte be, mely után Berzeviczy elnök átadta a cserkoszorut a győzteseknek. A disztornát vacsora követte az egyesület helyiségében, mely alkalommal Berzeviczy elnök a Matolay serleggel kezében éltette a győzteseket s hangsúlyozta a vendégeket s az azok sorában megjelent athletikát felkészítve a különböző eszközökkel dolgozó testgyakorló egyesületek harmóniájának szükségét. Dr. Gerenday válaszul a vendégek nevében éltette az elnököt. Hivatkozott az elnök ajkairól elhangzott szövegre, sőt a fenkölt eszmék dalnokát az Arany János-féle fülemiléhez hasonlította, mely a szomszédba áthajló fa ágán, dalolva, dala mindkét szomszédnak — a tornásznak úgy, mint az athletának egyformán szól. A további felkészítők sorából még dr. Vecsei István egyesületi alelnökét emeljük ki, ki a három egymás mellett ülő titkárát, (a M. A. C. Tornaszövetség és Nemzeti Torna Egyesületét) köszöntötte fel s Jász Gézáét, a Tornaszövetség titkárát, ki a torna és a sport összeegyeztethetőségét hangsúlyozva a szakajtóra üritette poharát. Feltűnt, hogy a vacsora alkalmából csak a M. A. C. és a Budai Torna Egyesület képviselve.

K. A. S.

Egy esoda-ugró.

John Higgins, a csoda-ugró, Páris izgalmas életében s rendkívüli szenzációt tudott kelteni és a „Nouveau-Ctrque“ különben sem szegényes programjának fénypontját képezik az ő mutatványai. Valamennyi lap, leginkább pedig a szaksajtó ír róla, mert artista bár Higgins uram, mutatványai reális alapon nyugszanak s távol állnak a bukfencző művészek trikjeitől.

John Higgins, blackburnei születésű angol ember, kb. 25 éves, 168 cm. magas, aránylag gyengébb felső testtel. Czombjai, lábikrái rendkívül fejlettek, különösen az utóbbiak valósággal négyszögletesek.

Összes ugrásait páros lábbal (zárt sarokkal) végzi. Mindegyik kezében kb. 4—5 kgr.-os súlyzót tart ugrásai alkalmával. Magasban való ugrásnál, a talaj elhagyása pillanatában hátulról előre (kb. vízszintes helyzetig) lendíti a súlyzókat. Ezeket akkor, midőn kb. az átugrandó pálczáig értek lábai, hirtelen lefelé s hátradobja nyújtott karral, miáltal úgyszólván áttemeli magát az akadályon. Távolugrásnál épúgy mint magasugrásainál feltűnik kitűnő tartása, a derék egyenes, a térdek felhúzóvák, a sarkok zártak, a karokat vízszintesen nyújtja ki maga elé. Higgins roham, vagyis nekifutás nélkül ugrik. Rendszeresen kettőt szokdel előbb páros lábbal (nem sokkal kisebbet, mint a „döntőnél“), azután a harmadik szokdelésnél elhajtja súlyzóit a már leirt módon.

Kétféle ugrás van. Az akrobataszerűek szépen komponáltak.

10 széket állít egymás mellé, az utolsón vízzel telt mosdótál van, két szokdelés után a tíz széken átugrik, röptében belesapja a vízbe lábait mint a tó felett repkedő fecske s jó darabbal odább érkezik földre s szokdel tovább, míg a mosdótál mozdulatlan marad a széken.

Hasonlóan a víz helyébe állított gyergyákat oltja ki lábával, a nélkül, hogy a tartójuk eldülne; Joe Darby czilinder trikjét is megcsinálja, csak hogy a kalapra állított gyertyát kioltja.

Egy fehér lapra vonást húz lábával ugrás közben. 16 cm. magas, lejtős vivó-padlón kezdve megnyitószokdeléseit, előbb átugorja az asztalra állított széket, az utcázáról behozott fiakkeres lovát, azután a fiakkerest s végül magát a fiakkert!

Január 7-én több, athletikai szempontból is érdekes ugrást mutatott be, melyek leírását Reichel F., a Racing Club több más tagjával együtt pontosan végezte s jegyzőkönyvben konstatálták az eredményeket, melyekből az alábbiakat említjük:

A manège kerületében, külső szélükön egymástól 350 távolságra felállított 84 cm. magas, 14 széken át, helyből szokdelés kezdve, súlylyal a kézben 28 s 350 cm. hosszú, folytatólagos ugrást végez (kétszer körül) egymásután; a talaj fűrészpör. Sima deszkapadlón helyből 448 cm.-t ugrik súlyzóval; két szokdelésre 857 cm.-t ért el; három szokdelésre 12 m. 74 cm.-t, mindenkor súlyzóval a kézben, páros lábbal szokdelvén, a súlyzót csak a szokdelések befejezésénél hajtja el.

Sima deszkapadlóról előzetes három három szokdelés után 192 cm.-t ugrott súlyzóval s 170 cm.-t súlyzó használata nélkül; mindenkor páros lábbal szokdelve s elugorva.

Ez eredmények rendkívülieknek látszanak az első pillanatban, de meg kell gondolnunk, hogy artistával van dolgunk, ki bizonyára sok éven át fáradt, míg a tökély ily fokára jutott. Higgins igen szerény tel-lépésével is hódít, mutatványai alkalmával az angol athleta-dressz, bő futó-nadrág stb. van rajta az ismert artista-tricót helyett. A Nouveau-Cirque-ban 8000 frankot kap négy heti fellépéséért.

„Sport-V.“

Különfélék.

A testgyakorlás a népiskolában. A Rhédei János és Radics Mihály által jelesen szerkesztett „Bereg-megyei Tanügy“ januári száma közli Hamar János felolvasását a népiskolai tanterv revíziójáról. Az értekezésben bennünket a következő sorok érdekelnek: A testgyakorlást én nem tartom a népiskolába valónak.“ Mondja Hamar. — „A 6—12 éves gyermekeket a vére készíti, hogy szüntelenül és ezerféle mozgást végezzen, úgy hogy ha két percig nyugodtan ül, megszibbadt a lába. Ha már minden áron elviselhetővé akarjuk tenni a gyerekeknek az iskolát, akkor szellőző készülékről, fűthető folyosóról, hol felső ruháikat is tarthatják, légmentesen záródó ajtó és ablakokról, jól megválasztott ülő padról, elegendő szünidőről-óráközönként, tisztességes játszótérről, ivóvizről gondoskodjunk, s ezzel jobban eleget teszünk a „mens sana in corpora sano“ elvének, mint holmi erőszakolt testmozgásokkal.“ Mindenesetre igaza van a felolvasónak, hogy a népiskolában nincsen helye az erőszakolt testmozgásnak, hanem gondoskodni kell tisztességes játszótérről, óráközökről, ivóvizről stb. Mi magunk sem óhajtjuk a kis gyermekeket szigorú szertornázásra fogni, de nem helyeselhetjük, hogy egy tanító gyűlésen egy tanító a testgyakorlatokat a népiskolába nem valónak jelenti ki. Hisz maga a játék a fő eleme a tanulói testgyakorlatoknak és ezen kívül az ugrás, mászás, futás oly természetes mozgások, hogy bátran gyakorolhatják a kis gyermekek is, de csak felügyelet mellett. — Mai elemi iskolai torna-oktatásunkat mi is régen elítéltük, de nem a testgyakorlatokat. Az volna a helyes, ha maguk a tanító urak mondanák el gondolataikat a népiskolai tornatanításról, hogy a baj itt is orvosolható legyen. Eddig mi is főkérd

a középiskolai tornatanítással foglalkoztunk, holott emitt is számtalan reformálni való volna. Lapunk mult számában közöltünk egyik legszorgalmasabb munkatársunknak „Tanügytörténeti adalék” című cikkét, melyben egy népiskolai régi könyvet ismertet. E könyvben feltüntetett helytelen tanítási módtól nem sokban tér el sok népiskola mai tornaoktatása sem. Ez ellen lehet és kell is beszélni, de lehet és kell az érvényben levő utasítások szerinti tornázás ellen is, de nem lehet és nem szabad a testgyakorlatok ellen még általánosságban sem fejszólalni.

Dr. Korcsmáros Kálmán a kerékpáros és Atk. Sport szerkesztője egy a kerékpárosok által haszonnal forgatható naptárt szerkesztett a következő tartalomnak: Előszó. Naptári rész. A kerékpár története. A kerékpárosság története hazánkban. A „Magyar Kerékpáros Szövetség” története. A „Magyar Kerékpáros Szövetség” elnöksége. A „Magyar Kerékpáros Szövetség” alapszabályai. A „Magyar Kerékpáros Szövetség” versenyszabályai. Dijkorzó-szabályok. Szövetségi egyletek. A „Magyar Kerékpáros Szövetségen” kívül álló kerékpáros egyletek. A „Magyar Kerékpáros Szövetség” által elismert rekordok. A „M. K. Sz.” szállodáinak lajstroma. Országos kerékpáros ut-rendszer. Budapesti kerékpáros közlekedési szabályzat. Magyarország állandó versenypályái. Magyarország kerékpáros ipara és kereskedelme. A magyar kerékpáros irodalom. Az 1897. évi országúti és pályaversenyek statisztikája. Technikai rész. Hygiéna. Az áttétel táblázata. Turisztika. A vámkörűli eljárás külföldre utazás alkalmával. Távolági világrekordok és a Németország és Ausztriában érvényes rekordok 500 m.-től 100 km.-ig versenypályán. Időrekordok 24 órán belül. Külföldi szövetségek. Kerékpárok vámtételei.

A **Budapesti III. ker. Torna- és Vivó-Egylet** mult évi december hó 22-én tartotta meg házi versenyét. Bár e házi verseny egészen zárt jellegű volt, úgy, hogy hivatalos meghívások nem is bocsátattak ki, mégis nagyszámú közönség jelent meg az egylet új helyiségében (III., Lajos-utca 36—38. sz., újlaki (kemi iskola) s a kis ünnepelet mindvégig nagy érdeklődéssel szemlélte s tetszésének gyakran adott zajos kifejezést. A felvonulást szabadgyakorlatok követték, melyek nemcsak pontos kivitelűek, hanem a sablonszerű szabadgyakorlatoktól elütő formájuk által is kitűntek. A csapatornázás, egy csapat a korláton, egy csapat a lovon, szintén meglehetősen sikerült, hasonlóképp az iskolavivás is, melyet egy kis szabadvivás a karra fejezett be. A verseny magasugrás és versenytornázás a lovon szelvény volt, egy előirt és egy szabadon választott gyakorlattal. I. Bernát János 17 ponttal, II. Fazekas János 13 ponttal. Azután csekély különbséggel Minder Frigyes, Pösztinger Nándor, a ki Fazekas Jánossal együtt a legkevesbbé diszponálva, végül Kugler Sándor, Kékessy Imre és Fodor Géza. Bernát János igen ügyes fiatal tornász, kinek ugrása (jól mért 165 cm., 10 cm.-es deszkáról ugorva) szintén sokat ígér. A díjakat, melyek oly szépek voltak, hogy bármely nagyobb versenyen is elkéltek volna, dr. Stern Józsefné úrnő és dr. Stern József elnök ajánlották fel. A verseny után 50 fokozatos gyakorlatot mutattak be a „ló és bak” összetett szeren, a mit egy csinos „gúla” alakítása s a díjak kiosztása követett. A közönség az egész est folyamán nem fukarkodott elismerésének nyilvánításával, a mi nemcsak a tornászoknak, hanem az egylet fáradhatlan művezetőjének. Babel Rezsőnek is szólt. Szakemberek tetszését különösen a rend és fegyelem nyerte meg, a mely a tornaünnepelek

sikerének egyik lényeges eszköze. A házi verseny után az egylet tagjai kedélyes társas vacsorára gyűltek össze, a hol vig kedvben és felköszöntőkben nem volt hiány. „S.-V.”

„**Tanulók Lapja**” czímen 1893 decz. végén egy szerény ifjusági lap indult meg, a mely szakítva az előbbi ifjusági lapok sablonos irányával, főleg a tanulók iskolai szükségletét tartotta szem előtt. Dr. Rupp Kornél gymnáziumi professzor ebben irodalomtörténeti értekezéseket, politikai fejtegetéseket, földrajzi, történelmi, természetrajzi költeményeket adott. Irodalmi rovatában az ajánlható ifjusági munkákról közölt ismertetéseket, s főleg az iskola életéből adott érdekes híreket, önképzőköri tudósításokat. A szerény lapocská mindinkább tért hódított, nagyobb dimenziókban terjedt. s hézagpótló volta miatt a székesfőváros sietett ajánlani összes iskolái, a közokt. miniszterium pedig az egész középiskolai ifjuság számára. Ezt a hetenként 16 oldal terjedelemben megjelenő ifjusági lapot most, mikor ötödik évfolyamába lép, a Franklin-Társulat vette át, s úgy kiállítás, mint tartalom tekintetében magasabb irodalmi színvonalra igyekszik emelni. A mutatónyiszámoknak, mely a napokban jelent meg, tartalmából megemlítjük a következő cikkeket; Ajánlás, írta a szerkesztő, dr. Rupp Kornél. — „Meggzületett!” karácsonyi elmélkedés. — A Cynthia hajótöröttje, Verne és Laurie regénye. Tanács. Gyulai Pál költeménye illusztrálva. — Miért tetszettek a „Regék” Kisfaludy Sándor kortársainak? — A szőke kis Guguhöz, Leopold Lajostól. — Hazát kereső hunok, Gaal Mózesstől. — Telegráfózas a tenger alatt. — Fizikai játékok stb. stb. A gazdag illusztrációk közül, melyek e számot díszítik, megemlítjük Hirsch Nelli rajzát, Gyulai Pál „Éji látogatás” cz. költeményéhez; a másik illusztris kép: Az angyalok kara Madách „Ember tragédiájában”. Van benne egy facsimile is: Arany János kézírata a Toldi szövegéből, az aprobe illusztrációkat nem is említve. — A valóban kitűnő ifjusági lapot ajánljuk a szülők figyelmébe. Előfizetési ára negyedévre 1 frt 20 kr. Mutatónyiszámot a kiadóhivatallal (Budapest, IV., Egyetem-utca 4.) bárkinek szívesen küld.

A **tornatanárok fizetése — Francziországban.** A franczia tornatanárok országos egyesületének hivatalos közlönye: „La Gymnastique Française” legujabb decz. 15. sz. ban külön cikkben foglalkozik e kérdéssel, mely bennünket már csak azért is érdekelhet, mert az indítvány a hávre-i olympiai kongresszszonon magyar kérszről indult ki. — A franczia kamarában a közoktatási költségetes tárgyalásakor ugyanis Jourde és Berteaux képviselők a tornatanárok fizetésének felemelésére külön 22 000 franknyi kitelt kértek, melynek megzavazását azonban a többség egy-két szavazata megzavazította. A franczia napi sajtónak ezen alkalomból nyilvánított véleményei közül, forrásunk nyomán, adjuk a következő két érdekes nyilatkozatot. „Elismerem, hogy a kamarának ez idő szerint más gondja is van. Fogadjunk például, hogy több figyelmet és pénzt hajlandó a lótenyésztőknek engedélyezni. Lelkes sportsman létemre ezt sem rosszallatom, de viszont engedjék meg, hogy az emberek tenyésztése, legalább is egyesrangu érvek alapján szintén rászolgál a támogatásra” (G. de Lafreté a „Presse”-ben. — Jóval élesebb Octave Mirbeau nyilatkozata a „Journal”-ban: „A gyermekek! Ezekről nem szokás beszélni, mert nem tartoznak a nemzeti gazdagságához, mint teszsem a disznók. Azután tojást, vaját, tejet sem adnak; ha pedig meghiznak, még meg sem ehetők. — Valósággal magukra hagyják őket, a véletlen és Isten jóvoltából nevelkednek.” (kf.)

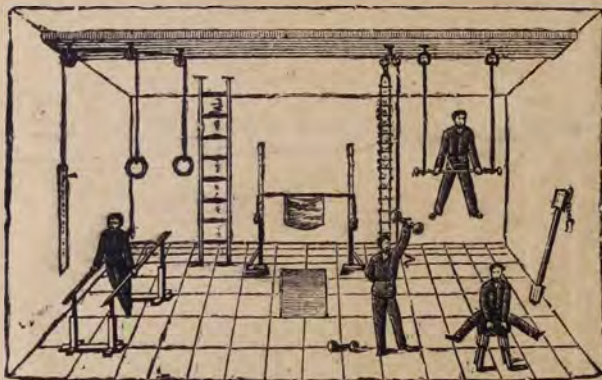
4 ang. mfd.-es professzionista gyaloglás dőlt el a themsei vasművek területén nov. 22-én, melyért hárman pályáztak és pedig J. W. Rawy, Dave Fenton és E. Ringshaw. A tét személyenként 25 font (350 frt) volt. Røby 37 éves, 180 cm. magas és 56 kgr. súlyu: Ringshaw 35 éves, 170 cm. magas és 57 kgr. súlyu; Dave Fenton 24 éves, 180 cm. magas és 68 kgr. súlyú. Utóbbi volt a favorit és megfelelően a bizalomnak, folyton vezetve könnyen győzött. Ideje mfd. ként következő: 1 ang. mfd. 6' 51¹/₄" 2 ang. mfd. 14' 43³/₄" 3 ang. mf. 21' 43³/₄" 4 ang. mfd. 28' 55³/₄".

Szerkesztői üzenetek.

Dr. Bayer F. igazgató urnak. Debreczen. Köszönjük a küldeményt, mint méltóztatik látni, egésziben felhasználtuk. A kör működéséről is szívesen megemlékezünk. Különösen az érdekelne bennünket, hogy a nagyon elfoglalt tanulók mint látogatják a kör óráit. A clichéket szívesen vennők és használat után köszönettel visszaküldjük. Az illető szabályok közlését megkezdtük és folytatni fogjuk. Ismételve köszönjük szíveségeit. — **P. E. Nyitra.** Köszönjük. Nagyon lekötelezne, ha G. urnak a gymnasiumban való vívástánításáról írna valamit. — **L. M. Budapest.** Mint ezelőtt 15 éve, úgy ma is lapunk fő feladatának tartja az ifjuság testnevelését figyelemmel kísérni. E szakba vágó dolgozatait örömmel fogadjuk. — **Dr. K. F. igazgató urnak** szíves köszönet az érdekes sorokért és jó kívánságért. — **D. L.** Köszönjük. Talán készül „A tornázás története hazánkban” című munka? Valóban örülnénk neki!

Az 1896. évi ezredéves kiállításon haladást elismerő oklevéllel kitüntetett

Gráner Pál első budapesti tornaszerkesztő.

Elvállal minden e szakba vágó munkát, egyleti helyiségek, iskolai tornatermek teljes felszerelését oly olcsó áron és jó minőségben, mely a versenyt bárkivel kiállja. 7—12

Budapest, VI. ker., Angyalföld. Hunyady-út 77. szám.

Kerékpár és varrógép javítóintézet PAVELKA ISTVÁN

VII. ker. Dohány-utcza 48. szám.

Elvállal minden e szakmába vágó javításokat jótállás mellett jutányosan.

12 évi működésem a Herbster cégénél elég biztositókat nyujt arra, hogy a belém helyezendő bizalomnak mindenkor megfelelelnek.

A n. é. közönség szíves pártfogását kéri.

Kiváló tisztelettel

PAVELKA ISTVÁN,

12—10

Vivók körében

sensatiót kelt a gummiból készült, szabadalmazott

„Damascenus” kardmarkolat,

mely rugalmasságánál fogva nem nyomja a kezét, elhárítja a kard csúszását, megóvja a keztyűt a kopástól.

A cs. és kir. hadügyminiszterium 1522/1896 sz. rendeletével tanítási czélokra ajánlotta.

Bármely karra könnyen ráerősíthető!

Legtöbb államban szabadalmazva!!

Viszontelárusítók kerestetnek.

Magyar ruggyantaárugyár részvénytársaság BUDAPEST,

Első Magyar VARRÓGÉP ÉS KERÉKPÁRGYÁR R. T. e BUDAPEST.

